

EUROOPA TULEVIKU KONVERENTSI ETTEPANEKUTE PROJEKT

**Euroopa
tuleviku
konverents**

1. <u>Kliimamuutused ja keskkond</u>	2
2. <u>Tervishoid</u>	8
3. <u>Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad</u>	12
4. <u>EL maailmas</u>	20
5. <u>Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus</u>	26
6. <u>Digiüleminek</u>	31
7. <u>Euroopa demokraatia</u>	35
8. <u>Ränne</u>	43
9. <u>Haridus, kultuur, noored ja sport</u>	46

Kliimamuutused ja keskkond

1. [Ettepanek: põllumajandus, toiduainete tootmine, bioloogiline mitmekesisus ja ökosüsteemid, saaste](#)

EESMÄRK: Toidu ohutu, kestlik, õiglane, kliimateadlik ja taskukohane tootmine, järgides kestlikkuse põhimõtet ning kaitstes keskkonda, bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteeme ning tagades samas toiduga kindlustatuse

Meetmed:

1. Tuua esile roheline ja sinise majanduse kontseptsioon, edendades tõhusat keskkonna- ja kliimasõbralikku põllumajandust ja kalapüüki ELis ja kogu maailmas, sealhulgas mahepõllumajandust ning muid uuendusliku ja kestliku põllumajanduse vorme (nt vertikaalne põllumajandus), mis võimaldab toota rohkem toitu väiksema sisendiga, vähendades samal ajal heitkoguseid ja keskkonnamõju, kuid tagades siiski suure tootlikkuse ja toiduga kindlustatuse (paneelarutelu 3 – soovitused 1, 2 ja 10, paneelarutelu 2 – soovitus 4)
2. Suunata toetused ümber mahepõllumajandusele ja kestlikule põllumajandusele ning tugevdada stiimuleid nendes valdkondades, et tagada koosõla selgete keskkonnastandarditega ja aidata saavutada ülemaailmseid kliimaeesmärke (paneelarutelu 3 – soovitused 1, 12)
3. Ringmajanduse põhimõtete kohaldamine põllumajanduses ja toidu raiskamise vastaste meetmete edendamine (töörühma arutelu, mitmekeelne digiplatvorm (MDP))
4. Vähendada märkimisväärselt keemiliste pestitsiidide ja väetiste kasutamist koosõlas kehtivate eesmärkidega, tagades samal ajal siiski toiduga kindlustatuse, ning toetada teadusuuringuid kestlikumate ja looduslikumate alternatiivide väljatöötamiseks (paneelarutelu 3 – soovitus 10, töörühma arutelu)
5. Võtta kasutusele süsinikdioksiidi sidumise sertifikaadid, mis põhinevad usaldusväärsel, rangel ja läbipaistval süsinikdioksiidi arvestamisel (täiskogu arutelu)
6. Suurendada teadusuuringute ja innovatsiooni osakaalu, sealhulgas kestliku tootmise, taimekindluse ja täppispõllumajanduse tehnoloogiliste lahenduste valdkonnas, ning teavitus- ja nõustamissüsteemide hulka ning parandada koolitamisvõimalusi põllumajandustootjatele ja põllumajandustootjatelt (paneelarutelu 3 – soovitus 10, töörühma arutelu, täiskogu arutelu)
7. Kaotada põllumajandussektoris sotsiaalne dumping ning edendada õiglast ja keskkonnahoidlikku üleminekut selliste paremate töökohtade loomisele, kus oleksid kvaliteetsed ohutus-, tervishoiu- ja töötingimused (töörühma arutelu)
8. Käsitleda selliseid aspekte nagu plasti kasutamine põllumajanduskilledes ja veetarbimise vähendamise võimalused põllumajanduses (MDP)
9. Põhjendatud tõuaretus ja lihatootmine, keskendudes seejuures loomade heaolule ja kestlikkuse põhimõtte järgimisele, kasutades selliseid meetmeid nagu selge märgistamine, loomakasvatuse ja transpordi kõrged standardid ja ühised normid, ning tõuaretuse ja söötmise vahelise seose tugevdamine (paneelarutelu 3 – soovitused 16 ja 30)

2. [Ettepanek: põllumajandus, toiduainete tootmine, bioloogiline mitmekesisus ja ökosüsteemid, saaste](#)

EESMÄRK: Kaitsta ja taastada bioloogilist mitmekesisust, maastikku ja ookeane ning kõrvaldada saaste

Meetmed:

1. Kaitsealade loomine, taastamine, parem haldamine ja laiendamine bioloogilise mitmekesisuse kaitseks (FR soovitus, paneelarutelu 3 – soovitus 11)
2. Sunni- ja premeerimissüsteem reostuse vastu võitlemiseks, kohaldades põhimõtet, et saastaja maksab, mis tuleks integreerida ka maksumeetmetesse ja millega peaksid kaasnema suurem teadlikkus ja tugevamad stiimulid (paneelarutelu – soovitus 32, FR soovitus, täiskogu arutelu)
3. Suurendada omavalitsuste rolli linnaplaneerimisel ja uute hoonete ehitamisel, et toetada sinist ja rohelist taristut, hoiduda mulla katmisest ja uute ehitiste juurde kohustuslike haljasalade loomisest ning see edaspidi lõpetada, et edendada bioloogilist mitmekesisust ja metsi linnapiirkondades (paneelarutelu 3 – soovitus 5, paneelarutelu 1 – soovitus 18, FR soovitus)
4. Kaitsta putukaid, eelkõige pärismaiseid ja tolmeldavaid putukaid, sealhulgas invasiivsete liikide eest, ja tagada kehtivate normide parem täitmine (paneelarutelu 1 – soovitus) 18
5. Toetada taasmetsastamist ja metsastamist, sh tules hävinud metsade puhul, jõustada vastutustundlik metsa haldamine, ning toetada muid materjale asendava puidu paremat kasutamist. Kehtestada kõigis ELi liikmesriikides siduvad riiklikud eesmärgid kohalike puude ja kohaliku taimestiku taasmetsastamiseks, võttes arvesse riikide erinevat olukorda ja eripära (paneelarutelu 3 – soovitus 14, paneelarutelu 1– soovitus 18)
6. Ühekordselt kasutatava plasti keelude kehtestamine ja laiendamine (MDP)
7. Kaitsta veeallikaid ning võidelda jõe- ja ookeanireostuse vastu, sealhulgas mikroplastireostuse uurimise ja selle vastu võitlemise ning keskkonnasäästliku laevanduse edendamise kaudu, kasutades parimaid olemasolevaid tehnoloogiaid ning luues ELi teadusuuringuid ja rahastamist alternatiivsete laevakütuste ja -tehnoloogiate valdkonnas (mitmekeelne digiplatvorm, töörühma arutelu)
8. Valgusreostuse piiramine (töörühma arutelu)

3. Ettepanek: kliimamuutused, energeetika, transport

EESMÄRK: Tugevdada Euroopa energiapoliitikat ja saavutada ELi energiasõltumatus, tagades samal ajal õiglase ülemineku ning kindlustades eurooplastele piisava, taskukohase ja säästva energia olemasolu. Võidelda kliimamuutuste vastu, andes ELile kestliku energia poliitika valdkonnas ülemaailmne juhtroll ja järgides ülemaailmseid kliimaeesmärke

Meetmed:

1. Viia lõpule rohepöörde ja võimaluse korral kiirendada seda, eelkõige rohkemate investeeringute kaudu taastuvenergiasse, et vähendada sõltuvust välisest energiast, tunnustades ka kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli rohepöördes (töörühma arutelu)
2. Kaaluda energiapoliitika raames kõigi kolmandatest riikidest pärit energiatarnijate geopoliitilist ja julgeolekualast mõju, sealhulgas inimõigustele, ökoloogilistele aspektidele ning hea valitsemistava ja õigusriigi põhimõtte järgimisele (töörühma arutelu)

3. Vähendada sõltuvust nafta ja gaasi impordist energiatõhususe projektide, taskukohase ühistranspordi toetamise, kiirraudtee- ja kaubaveovõrgustiku ning puhta ja taastuvenergia pakkumise laiendamise kaudu (paneelarutelu 4 – soovitus 2, paneelarutelu 1 – soovitus 10, FR, DE soovitused)
4. Parandada kvaliteeti ja ühenduvust, tagada hooldus ning muuta elektritaristut ja elektrivõrke, et suurendada ohutust ja võimaldada üleminekut taastuvatele energiaallikatele (paneelarutelu 1 – soovitus 10, tööühma arutelu)
5. Investeerida taastuvenergia tootmise tehnoloogiasse, nagu taastuvalikatest toodetud vesiniku tõhus kasutamine, eelkõige sektorites, mida on raske elektrifitseerida (paneelarutelu 3 – soovitus 31, tööühma arutelu)
6. Investeeringute suurendamine uute keskkonnasõbralike energiaallikate uurimisse ja energia salvestamise meetoditesse ning seni, kuni konkreetseid lahendusi leitud pole, lisainvesteeringute tegemine olemasolevatesse optimaalsetesse energia tootmise ja salvestamise lahendustesse (paneelarutelu 3 – soovitused 9 ja 31)
7. Muuta CO₂ filtrite kasutamine fossiilkütustel töötavate elektrijaamade jaoks kohustuslikuks ja pakkuda rahalist abi liikmesriikidele, kellel puuduvad CO₂ filtrite kasutuselevõtuks finantsvahendid (paneelarutelu 3 – soovitus 29)
8. Tagada õiglane üleminek ning kaitsta töötajaid ja töökohti piisavate rahaliste vahendite eraldamise teel üleminekuks ja edasisteks teadusuuringuteks, maksusüsteemi reformi läbiviimise (õiglasem maksustamine ja maksupettuste vastu võitlemise meetmed) ning kaasava juhtimisstiili tagamise kaudu poliitika kujundamise kõigil tasanditel (nt ulatuslikud meetmed erialaseks ümber- või täiendõppeks, tugev sotsiaalkaitse, avalike teenuste jätkuv osutamine avalikus sektoris, töötervishoiu ja tööohutuse reeglite tagamine) (täiskogu arutelu, tööühma arutelu, mitmekeelne digiplatvorm)
9. Võtta kasutusele kliimasõbralikke tehnoloogiaid ja innovatsiooni toetav investeerimispakett, mida tuleks rahastada kliimaga seotud imporditariifide ja kliimaga seotud süsinikdioksiidi kohandusmaksude alusel (DE soovitus)
10. Pärast üleminekuperioodi ei tohiks fossiilkütuseid enam subsideerida ja traditsioonilist gaasitaristut rahastada (tööühma arutelu)
11. Tugevdada ELi juhtrolli ning täita suuremat rolli ja võtta vastutus ulatuslike kliimameetmete, õiglase ülemineku ning kahju kõrvaldamise toetamise edendamisel rahvusvahelises raamistikus, mille keskmes on Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (NL soovitus, tööühma soovitus)

[4. Ettepanek: kliimamuutused, energeetika, transport](#)

EESMÄRK: Kvaliteetse, nüüdisaegse, keskkonnahoidliku ja ohutu taristu pakkumine, tagades ühenduvuse (sh maapiirkondades ja saartel), eelkõige taskukohase ühistranspordi kaudu

Meetmed:

1. Toetada ühistransporti ja arendada välja tõhus, usaldusväärne ja taskukohane Euroopa ühistranspordivõrk, eriti maapiirkondades ja saartel, koos lisastiimulitega ühistranspordi kasutamiseks (paneelarutelu 3 – soovitus 36, paneelarutelu 4 – soovitus 2)

2. Investeerida kiir- ja öistesse rongiühendustesse ning kehtestada Euroopas ühtne raudteetranspordi keskkonnasõbraliku tehnoloogia standard, et pakkuda usaldusväärset alternatiivi ja hõlbustada lühimaalendude asendamist ja vähendamist (töörühma arutelu, mitmekeelne digiplatvorm)
3. Toetada elektrisõidukite ostmist, pidades silmas kodumajapidamiste jaoks olulist taskukohasuse põhimõtet, ja nende (ühis-) kasutust vastavalt akude kasutusea heale standardile ning investeerida nii vajalikku laadimistaristusse kui ka muude saastevabade tehnoloogiatega arendamisse nende sõidukite puhul, mille elektrifitseerimist on raske saavutada (paneelarutelu 3 – soovitus 38)
4. Kiire internetiühenduse ja mobiilsidevõrgu arendamine maa- ja saarepiirkondades (paneelarutelu 3 – soovitus 36)
5. Olemasoleva transporditaristu arendamine ökoloogilisest seisukohast lähtuvalt (paneelarutelu 3 – soovitus 37)
6. Nõuda selliste linnaarendusprogrammide väljatöötamist, mis aitavad linnad keskkonnahoidlikumaks muuta ja nende heitkoguseid vähendada ning luua spetsiaalseid autovabasid piirkondi linnades, kahjustamata seejuures kaubanduspiirkondi (paneelarutelu 3 – soovitus 6)
7. Parandada jalgrattataristut ning anda jalgratturitele ja jalakäijatele lisaõigused ja kindlustada nende parem õiguskaitse, sealhulgas mootorsõidukitega toimunud õnnetuste korral, tagada liiklusohutus ja pakkuda liikluseeskirju käsitlevat koolitust (paneelarutelu 3 – soovitus 4)
8. Reguleerida krüptovääringukaeve, milleks vajatakse tohutul hulgal elektrit (MDP)

5. [Ettepanek: kestlik tarbimine, pakendamine ja tootmine](#)

EESMÄRK: Materjalide parem kasutamine ja haldamine ELis, et suurendada ringmajanduse osakaalu ja sõltumatust. Ringmajanduse loomine kestlike ELi toodete ja tootmise toetamise kaudu. Tagada, et kõik ELi turule lastavad tooted vastaksid ELi ühistele keskkonnastandarditele

Meetmed:

1. Rangemad ja ühtlustatud tootmisstandardid ELis ja läbipaistev märgistamissüsteem kõigi ELi turul müüdavate toodete puhul, pidades silmas nende kestlikkust/keskkonnajalajälge, samuti pikka kasutusiga, kasutades ruutkoodi ja ökopunkte või digitaalset tootepassi (paneelarutelu 3 – soovitus 8, 13, 20, 21, paneelarutelu 1 – soovitus 16, paneelarutelu 4 – soovitus 13)
2. Vaadata üle ülemaailmsed tarneahelad, sh põllumajandusliku tootmise valdkonnas, et vähendada ELi sõltuvust ja lühendada tarneahelaid (MDP)
3. Jäätmete tekkimise vältimine, määrates kindlaks vältimise ja korduskasutamise eesmärgid ning kehtestades kvaliteedistandardid jäätmete sortimissüsteemidele (töörühma arutelu, FR soovitus)
4. Kõrvaldada järk-järgult kasutuselt mittekestlikud pakendid, reguleerida keskkonnaohutute pakendite kasutamist ja vältida materjali raiskamist pakendites rahaliste stiimulite ja karistuste kehtestamise kaudu ning investeerida alternatiivsete võimaluste uurimisse (paneelarutelu 3 – soovitus 15, 25, paneelarutelu 1 – soovitus 12, paneelarutelu 4 – soovitus 16)
5. Kogu ELi hõlmav pakendite tagatisraha süsteem ja rangemad konteinerite standardid (paneelarutelu 3 – soovitus 23, mitmekeelne digiplatvorm)

6. Käivitada ELi teadmusplatvorm pikaajalise ja säästva kasutamise teemal ning selle kohta, kuidas tooteid parandada, sealhulgas tarbijaühingutelt saadud teave (paneelarutelu 3 – soovitus 20)
7. Võtta meetmeid varajase, enneaegse ja kavandatud aegumise vastu võitlemiseks, tagada pikem garantiiaeg, parandamisõigus ja ühilduvate varuosade kättesaadavus (paneelarutelu 3 – soovitus 20, FR ja DE soovitused, paneelarutelu 1 – soovitus 14)
8. Luua teisese toorme turg, võttes seejuures arvesse ka nõudeid ringlussevõetud materjali protsentuaalse sisalduse kohta ning julgustada vähem kasutama esmaseid tooraineid (töörühma arutelu)
9. Kiiresti rakendada kaugelevaatav kestliku tekstiili strateegia ja luua mehhanism, millega tagatakse, et tarbija on teadlik, et toode vastab kestlikele kriteeriumidele (paneelarutelu 3 – soovitus 28, töörühma arutelu)
10. Võtta ELi tasandil rohkem selliseid meetmeid, mis võimaldaksid tarbijatel tooteid kauem kasutada ja ühtlasi innustaksid neid seda tegema (paneelarutelu 3 – soovitus 20)
11. Karmistada keskkonnastandardeid ja suurendada jäätmete ELis ja EList kolmandatesse riikidesse eksportimisega seotud reeglite ja nõuete täitmise määra (paneelarutelu 4 – soovitus 15, mitmekeelne digiplatvorm)
12. Võtta kasutusele meetmed keskkonda kahjustavate toodete reklaami piiramiseks, kehtestades kohustusliku vastutuse välistamise klausli toodete puhul, mis on keskkonnale eriti kahjulikud (paneelarutelu 3 – soovitus 22)
13. Rangemad tootmisstandardid ja võrdsed töötingimused kogu tootmisahelas (paneelarutelu 3 – soovitus 21)

6. Ettepanek: teave, teadlikkus, dialoog ja eluviis

EESMÄRK: Keskkonna, kliimamuutuste, energiakasutuse ja kestlikkuse alaste teadmiste, teadlikkuse, hariduse ja dialoogide edendamine

Meetmed:

1. Luua faktiliselt kontrollitud teabel põhinev interaktiivne platvorm, mis sisaldab korrapäraselt ajakohastatud ja erinevat teaduslikku keskkonnaalast teavet (paneelarutelu 3 – soovitus 33)
2. Toetada ökoloogilisi aspekte käsitlevate teavituskampaaniate läbiviimist, sh ELi pikaajaline kampaania kestliku tarbimise ja elustiili propageerimiseks (DE, NL, FR soovitused, paneelarutelu 3 – soovitus 7)
3. Edendada ja hõlbustada dialoogi ja konsultatsioone kõigi otsustustasandite vahel, eelkõige noortega ja kohalikul tasandil (DE, NL, FR soovitused, paneelarutelu 3 – soovitus 27 ja 35, täiskogu arutelu)
4. EL peaks liikmesriikide abiga töötama välja ühise Euroopa harta, milles käsitletakse keskkonnaküsimusi ja edendatakse kõigi kodanike keskkonnateadlikkust (paneelarutelu 3 – soovitus 7)
5. Pakkuda koolitust ja õppematerjale kõigile, et suurendada kliima- ja kestlikkusalast teadlikkust ning võimaldada elukestvat õpet keskkonnaküsimustes (paneelarutelu 1 –1 soovitus 5 ja 35, paneelarutelu 3 – soovitus 24, töörühma arutelu)

6. Lisada toidu tootmine ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse haridusse, käsitledes sealhulgas töötlemata toidu eeliseid töödeldud toidu ees, ning kooliaegade loomise edendamine, linnaaianduse projektide ja vertikaalse põllumajanduse subsideerimine. Kaaluda võimalust muuta bioloogilise mitmekesisuse käsitlemine koolides kohustuslikuks õppeaineks ning samuti suurendada teadlikkust bioloogilisest mitmekesisusest, kasutades selleks meediakampaaniaid ja stimuleerides konkursse kogu ELis (konkursid kohaliku kogukonna tasandil) (paneelarutelu 3 – soovitus 5, paneelarutelu 1 – soovitus 18)
7. ELi rolli ja meetmete tugevdamine keskkonna ja hariduse valdkonnas, suurendades selleks ELi pädevust hariduse, kliimamuutuste ja keskkonna valdkonnas ning laiendades kvalifitseeritud häälteenamusega otsuste tegemist Euroopale huvi pakkuvate teemade puhul, nagu keskkond (NL, FR soovitused).
8. Propageerida taimetoitlust, et kaitsta kliimat ja keskkonda (MDP)

Tervishoid

7. [Ettepanek: tervislik toit ja tervislik eluviis¹](#)

EESMÄRK: Tagada, et kõigil eurooplastel on tervisliku eluviisi alusena juurdepääs tervisliku toitumise õpetamisele ning tervislikule ja vastuvõetava hinnaga toidule, eelkõige järgmiste meetmete abil

Meetmed:

1. Kehtestada toidu kvaliteedi ja jälgitavuse miinimumstandardid, sealhulgas piirates antibiootikumide ja muude veterinaarravimite kasutamist ennetava kasutamise asemel sellega, mis on hädavajalik loomade tervise ja heaolu kaitsmiseks, ning tagades sellealaste kontrollide karmistamise. [#23, #17]
2. Õpetada inimestele lapsest peale tervislikke harjumusi ja innustada neid tegema ohutuid ja tervislikke valikuid, maksustades mittetervislikku töödeldud toitu ja tehes teabe toidu tervisealaste omaduste kohta kergesti kättesaadavaks; luua sel eesmärgil üleeuroopaline töödeldud toidu hindamissüsteem, mis tugineb sõltumatutele ja teaduslikele eksperditeadmistele, ning märgis hormoonpreparaatide ja endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide kasutamise kohta toidu tootmisel; tugevdada selleks kehtivate reeglite järelevalvet ja jõustamist ning arutada nende karmistamist. [#18, #19, tööühm]
3. Ergutada dialoogi toidutarneahelas osalejatega alates tootmisest kuni müügini, et tagada ettevõtja sotsiaalne vastutus tervisliku toidu eest. [#19, tööühm]
4. Toetada ELi tasandil tervisliku, mitmekesise ja vastuvõetava hinnaga toidu pakkumist üldsust teenindavates asutustes, nagu koolisööklad, haiglad ja hooldekodud, sealhulgas sihtotstarbelise rahastamise kaudu. [#3, täiskogu, tööühm]
5. Investeerida teadusuuringutesse, mis käsitlevad antibiootikumide kasutamise mõju ning hormoonpreparaatide ja endokriinfunktsiooni kahjustavate kemikaalide mõju inimeste tervisele. [#17, #18]

8. [Ettepanek: tervishoiusüsteemi tugevdamine³](#)

EESMÄRK: Tugevdada meie tervishoiusüsteemide vastupanuvõimet ja kvaliteeti, eelkõige järgmiste meetmete abil

Meetmed:

1. Euroopa terviseandmeruumi loomine, mis hõlbustaks terviseandmete vahetamist; individuaalsed terviseandmed võiks teha vabatahtlikult kättesaadavaks ELi individuaalse elektroonilise tervisepassi abil kooskõlas andmekaitsestandarditega. [#41, tööühm]
2. Asjakohased töötingimused, eelkõige tugevate kollektiivläbirääkimiste abil, sealhulgas palgatingimuste ja töökorralduse osas, ning tervishoiutöötajate koolitus- ja sertifitseerimisstandardite ühtlustamine; välja tuleks töötada võrgustikud ja vahetusprogrammid, nagu Erasmus meditsiinikoolidele, mis aitavad eelkõige kaasa oskuste arendamisele. Selleks et tagada talentide säilitamine, noorte spetsialistide teadmised ja

¹ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: #3, #17, #18, #19.

² # = Euroopa kodanike paneelarutelu soovitus.

³ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: #39, #40, #41, #42, #43, #49, NL1, NL2, #51.

töökogemus, tuleb luua ELi vahetusprogrammid, et motiveerida meie parimaid talente bioteaduste valdkonnas mitte kolmandatesse riikidesse ära minema. [#39, tööühm]

3. Strateegilise autonoomia tagamine ELi tasandil, et vältida sõltuvust kolmandatest riikidest [NL 2]⁴ ravimite (eelkõige toimeainete) ja meditsiiniseadmete (sealhulgas toorainete) valdkonnas; eelkõige tuleks ELi tasandil koostada loetelu olulistest ja esmatähtsatest, aga ka uuenduslikest ravimitest ja ravimeetoditest (nt biotehnoloogialahendused), tuginedes olemasolevatele Euroopa ametitele ja HERA-le, et tagada nende ravimite ja ravimeetodite kättesaadavus kodanikele. Kaaluda tuleks kooskõlastatud strateegiliste varude soetamise korraldamist kogu ELis. Selleks et saavutada vajalikud kooskõlastatud ja pikaajalised meetmed liidu tasandil, tuleks tervis ja tervishoid lisada ELi ja ELi liikmesriikide jagatud pädevuste hulka, muutes ELi toimimise lepingu artiklit 4. [#40, #49, täiskogu, tööühm]
4. Olemasolevate tervisealaste teadus- ja innovatsiooniprogrammide edasiarendamine, koordineerimine ja rahastamine, kahjustamata seejuures muid tervisega seotud programme; see kehtib ka Euroopa tugivõrgustike kohta, kuna need on aluseks väga spetsialiseeritud ja keerukate raviteenuste jaoks mõeldud arstiabi võrgustike arendamisele. [#42, #43, tööühm]
5. Investeeringud tervishoiusüsteemidesse, eelkõige avaliku ja mittetulundussektori süsteemidesse, taristusse ja digiteerimisse ning selle tagamine, et tervishoiuteenuste osutajad järgiksid teenuste täieliku kättesaadavuse, taskukohasuse ja kvaliteedi põhimõtteid, tagades sellega, et ressursse ei kasutaks ära tulusaamisele orienteeritud tervishoiuettevõtjad, kes võtavad vähe või ei võta üldse arvesse üldisi huve. [#51, tööühm]
6. Liikmesriikidele tungivate soovitude andmine investeerimiseks mõjusatesse, kättesaadavatesse, taskukohastesse, kvaliteetsetesse ja vastupanuvõimelistesse tervishoiusüsteemidesse, eelkõige Euroopa poolaasta raames. Ukraina sõja mõju rahvatervisele näitab vajadust arendada edasi vastupanuvõimelisi tervishoiusüsteeme ja solidaarsusmehhanisme. [#51, tööühm]

9. [Ettepanek: laiem tervisekäsitlus](#)⁵

EESMÄRK: Võtta vastu terviklik lähenemisviis tervishoiule, käsitledes lisaks haigustele ja ravile ka tervisealast teadlikkust ja ennetust ning edendades ühist arusaamist probleemidest, millega haiged või puudega inimesed kokku puutuvad, kooskõlas terviseühitsuse põhimõttega, mida tuleks rõhutada horisontaalse ja aluspõhimõttena, mis hõlmab kõiki ELi poliitikavaldkondi

Meetmed:

1. Parandada arusaamist vaimse tervise probleemidest ja nende käsitlemise viisidest, sealhulgas alates varasest lapsepõlvest ja varajasest diagnoosimisest, tuginedes kogu ELis välja töötatud headele tavadele, mis tuleks teha hõlpsasti kättesaadavaks rahvatervise parimate tavade portaali kaudu. Teadlikkuse suurendamiseks peaksid ELi institutsioonid ja asjaomased sidusrühmad korraldama parimate tavade vahetamise üritusi ja aitama oma liikmetel neid omaenda ringkondades levitada. Välja tuleks töötada ELi vaimse tervise tegevuskava, milles esitatakse pikaajaline vaimse tervise strateegia, sealhulgas teadusuuringute valdkonnas, ning käsitletakse ka spetsialistide kättesaadavuse küsimust, sealhulgas alaealiste jaoks, ning lähitulevikus temaatilise Euroopa vaimse tervise aasta loomist. [#44, #47, tööühm]
2. Töötada ELi tasandil välja tervislike eluviise käsitlev standardne haridusprogramm, mis hõlmaks ka seksuaalharidust. See peaks hõlmama ka meetmeid, mis on suunatud nii tervislikele

⁴ Riigisisese kodanike paneelarutelu soovitus.

⁵ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: #44, #45, #46, #47, #50.

eluviisidele kui ka keskkonnakaitsele ning sellele, kuidas need võivad aidata ära hoida paljusid haigusi, näiteks jalgrattasõit kui tervislik viis igapäevaseks liiklemiseks. Programm peaks olema tasuta kättesaadav liikmesriikidele ja koolidele, et need saaksid vajaduse korral kasutada seda oma õppekavades. Sellises programmis tuleks käsitleda ka haigete või puudega inimestega seotud stereotüüpe. [#46, tööühm]

3. Töötada välja esmaabikursused – sealhulgas praktiline osa –, mis oleksid kõigile kodanikele tasuta kättesaadavad, ning pidada korrapäraste kursuste korraldamist õpilastele ja töökohtadel tavapraktikaks. Kõigis liikmesriikides peaks avalikes kohtades olema kättesaadav ka piisav hulk defibrillaatoreid. [#50]
4. Laiendada tervisenädala algatust, mis toimuks kogu ELis samal nädalal ning mille käigus käsitletak ja arutatakse kõiki terviseküsimusi. Samuti tuleks kaaluda terviseaasta algatuse, alustades vaimse tervise aastaga. [#44, tööühm]
5. Tunnistada maksustamise seisukohast tavapäraseks ravimiteks hormonaalsed rasestumisvastased vahendid, mida kasutatakse meditsiinilistel põhjustel, näiteks fibromüalgia ja endometriooosi korral, ning naiste hügieenitooted. Tagada kõigile viljakusprobleemidega isikutele reproduktiivravi kättesaadavus. [#45, tööühm]

10. Ettepanek: kõigile võrdselt kättesaadavad tervishoiuteenused⁶

EESMÄRK: Luua õigus tervisele, garanteerides kõigile eurooplastele võrdse ja üldise juurdepääsu vastuvõetava hinnaga, ennetavale, raviteenuseid pakkuvale ja kvaliteetsele tervishoiule

Meetmed:

1. Kehtestada ELi tasandil ühised tervishoiu miinimumstandardid, mis hõlmavad ka ennetamist ja tervishoiuteenuste kättesaadavust ning lähedust, ning toetada nende standardite täitmist. [#39, tööühm]
2. Tunnistades vajadust võtta täiel määral arvesse subsidiaarsuse põhimõtet ning kohalike, piirkondlike ja riiklike osalejate keskset rolli terviseküsimustes [NL 3], tagada võime tegutseda ELi tasandil, kui see on kõige parem tasand õigusega tervisele seotud küsimuste käsitlemiseks. Võimaldada kiiremat ja jõulisemat otsuste tegemist põhiküsimustes ning parandada Euroopa valitsemistava mõjusust, et liikuda Euroopa terviseleidiu kujundamise suunas (näiteks pandeemia korral või harvikaiguste puhul). [#49, FR soov 11, digiplatvorm]
3. Tõhustada Euroopa terviseleitu, kasutades täielikult ära praeguse raamistiku potentsiaali, ning lisada tervis ja tervishoid ELi ja ELi liikmesriikide jagatud pädevuste hulka, muutes ELi toimimise lepingu artiklit 4. [#49, FRsoov11, digiplatvorm, tööühm]⁷
4. Tagada, et kõigil oleks juurdepääs olemasolevatele ravivõimalustele, olenemata sellest, kus need ELis kõigepealt kättesaadavad on; soodustada sel eesmärgi piiriülest koostööd, eelkõige harvikaiguste, vähktõve, südame-veresoonkonna haiguste ja väga spetsiifilise ravi, nagu elundite siirdamise ja raskete põletuste ravi valdkonnas. Tuleks luua siirdamise ja elundidoonorluse Euroopa võrgustik, millest saaksid kasu kõik siirdamist vajavad Euroopa patsiendid. [täiskogu ja tööühm]

⁶ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: #39, #40, #45, #48, #49, #50, #51, FRmuudatus8, FRsoov11, NL2, NL3.

⁷ Madalmaade kodanike paneelarutelu soovitusel erinevad Euroopa kodanike paneelarutelu soovitustest ning neis märgitakse, et tervishoid ja tervishoid peaksid olema eelkõige riigi vastutusalas [NL 3].

27.4.2022

5. Tagada tervishoiuteenuste taskukohasus, investeerides rohkem tervishoidu, eelkõige hambaravisse, sealhulgas profülaktikasse, ning tagada, et taskukohane hambaravi oleks 15 kuni 20 aasta pärast kättesaadav kõigile. [#48, tööühm]
6. Tagada, et ravi ja ravimid on kogu ELis võrdse kvaliteediga ja kohalikul tasandil õiglase hinnaga, sealhulgas siseturu praeguse killustatuse vähendamise kaudu. [#40, NL3, tööühm, täiskogu]
7. Võidelda tervisealase vaesuse vastu, ergutades tasuta hambaravi pakkumist lastele, madala sissetulekuga rühmadele ja muudele haavatavatele rühmadele, näiteks puudega inimestele. Samuti tuleks arvesse võtta halbade elamistingimuste mõju tervisele. [#48, tööühm]
8. Võtta arvesse tervise rahvusvahelist mõõdet ja tunnistada, et ravimid peaksid olema üldiselt kättesaadavad, sealhulgas vaesemates riikides. [NL2]

Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad

Sissejuhatus

Elame erandlikel aegadel ja ELi hinnatakse selle järgi, kuidas see töötab praeguste kriiside ületamiseks jätkusuutlikuma, kaasavama, konkurentsivõimelisema ja vastupidavama kasvumudeli abil. Venemaa sissetung Ukrainasse ja COVID-19 pandeemia on muutnud ELi nägu. Konverentsil tuleb juba niigi keerulises pandeemiajärgses olukorras käsitleda ka selle sõja sotsiaalseid ja majanduslikke tagajärgi. Samal ajal ohustavad inimkonda endiselt kliimamuutused, millel on ränk mõju majandusele ja ühiskonnale. Saadud soovitude põhjal on selge, et kodanikud nõuavad ELilt jõulisemat tegutsemist. Lahendamata riikidevahelised probleemid, nagu ebavõrdsus, konkurentsivõime, tervishoid, kliimamuutused, ränne, digiteerimine ja õiglane maksustamine nõuavad Euroopalt asjakohaseid lahendusi. Soovitudest ja aruteludest nähtub samuti, et eurooplaste heaolu parandamiseks nende elu eri aspektides on vaja terviklikku strateegiat. Mõned selle strateegia elemendid sisalduvad juba olemasolevates poliitikavaldkondades ja neid on võimalik saavutada, kasutades täiel määral ära olemasolevat institutsioonilist raamistikku Euroopa ja riiklikul tasandil, samas kui teiste elementide rakendamiseks läheb vaja uusi poliitikameetmeid ja mõnel juhul isegi aluslepingu muutmist. Uusi poliitikasuundi ja aluslepingute muutmise vajadust tuleks siiski näha kui vahendit heaolu parandamiseks, mitte kui omaette eesmärki. ELi saab ja peab ümber kujundama viisil, mis tagaks selle strateegilise autonoomia, kestliku majanduskasvu, elu- ja töötingimuste parandamise ning inimarengu, ilma et sealjuures uuendatud sotsiaallepingu raames meie planeeti ei kurnataks ega hävitataks. Soovitude eesmärk on nende sihtide saavutamine. Allpool esitatud ettepanekuid lugedes tuleks võtta arvesse, et kodanikud üle kogu Euroopa on sõnastanud erinevaid seisukohti ja soovitusi. Just selline vaadete mitmekesisus on üks Euroopa ainulaadseid tugevaid külgi.

11. Ettepanek: jätkusuutlik majanduskasv ja innovatsioon⁸

Eesmärk: Teeme ettepaneku, et liit toetaks üleminekut jätkusuutlikule ja vastupidavale kasvumudelile, võttes Euroopa poolaastas arvesse tugeva sotsiaalse mõõtmega rohelist ja digitaalset üleminekut ning suurendades kodanike, ametiühingute ja ettevõtete mõjuvõimu. Tavapäraseid makromajanduslikke näitajaid ja SKPd võiks täiendada uute näitajatega, et käsitleda uusi Euroopa prioriteete, nagu Euroopa roheline kokkulepe või Euroopa sotsiaalõiguste samm, ning kajastada paremini ökoloogilist ja digiüleminekut ning inimeste heaolu. Seda eesmärki on võimalik saavutada järgmiselt.

Meetmed:

1. Ettevõtetes edendada keskkonnasäästlikumaid tootmisprotsesse, aidata ettevõtetel leida parimaid lahendusi ning pakkuda neile positiivseid ja negatiivseid stiimuleid (ECP 11 & 12), ning suurendada kohalikku tootmist ja tarbimist. (arutelud)
2. Tegutseda kestlikuma ringmajanduse saavutamiseks, käsitledes toodetesse sisseehitatud aegumise probleemi ja tagades õiguse remondile. (ECP 14)

⁸ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike esimene paneelarutelu (edaspidi tekstis ECP): 9, 10, 11, 12, 14; Madalmaad: 1; Itaalia: 1,1; Leedu: 3, 8.

3. Vaadata üle ELi majanduse juhtimine ja Euroopa poolaasta, et rohe- ja digipööre ning sotsiaalne õiglus ja sotsiaalne progress käiksid käsikäes majandusliku konkurentsivõimega, sealjuures jätmata tähelepanuta Euroopa poolaasta majanduslikku ja fiskaalset olemust. Lisaks tuleb sotsiaalpartnereid ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi paremini kaasata Euroopa poolaasta rakendamisse, et parandada selle rakendamist ja vastutust. (veebiplatvorm, arutelud)
4. Võidelda ühekordselt kasutatavate plastpakendite/mahutite kasutamise vastu. (ECP 12)
5. Laiendada Euroopa tehnoloogia kasutamist ja muuta see elujõuliseks alternatiiviks välistehnoloogiale. (arutelud)
6. Soodustada uute materjalide ja tehnoloogiate alaseid teadusuuringuid ning edendada olemasolevate materjalide uuenduslikku kasutamist, vältides samas teadustöö dubleerimist. (ECP 9, NL 1)
7. Tegeleda energia säästvuse, taskukohasuse ja kättesaadavusega, võttes arvesse energiaostuvõimetust ja sõltuvust ELi mittekuuluvatest riikidest ning suurendada säästvalt hangitud energia osakaalu. (ECP 10, LT 3, IT 1.1)
8. Suurendada ettevõtjate ja kodanike teadlikkust säästlikuma käitumise kohta ning tagada õiglane üleminek, mis tugineb sotsiaalsele dialoogile ja kvaliteetsetele töökohtadele. (ECP 12 ja veebiplatvorm)
9. ELi uutesse kaubanduslepingutesse lisada ambitsioonikad sotsiaalsed, töö- ja tervishoiustandardid, sh töötervishoiu ja -ohutuse kohta. (LT 8)

12. Ettepanek: ELi konkurentsivõime suurendamine ja ühtse turu edasine süvendamine⁹

Eesmärk: Teeme ettepaneku tugevdada Euroopa Liidu majanduse, ühtse turu ja tööstuse konkurentsija vastupanuvõimet ning tegeleda strateegiliste sõltuvustega. Peame edendama ELi ettevõtluskultuuri, et igas suuruses innovatiivseid ettevõtteid, eelkõige mikro-, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid ning idufirmasid toetataks ja nad saaksid jõudsalt areneda, mis aitab luua vastupanuvõimelisemat ja sidusamat ühiskonda. Vaja on tugevat ja hästi toimivat turumajandust, et nägemus sotsiaalsemast Euroopast muutuks selgemaks. Seda eesmärki on võimalik saavutada järgmiselt.

Meetmed:

1. Töötada välja selge nägemus Euroopa majandusest ning kasutada ära Euroopa tugevaid külgi, kvaliteeti ja mitmekesisusest, võttes samal ajal arvesse liikmesriikide vahelisi majanduslikke ja muid erinevusi, ning edendada ettevõtjate vahelist koostööd ja konkurentsi. (NL 1 ja 2)
2. Konsolideerida saavutused ühisraha ning maksesüsteemide ja telekommunikatsiooni ühendamise valdkonnas. (IT 4.a.2)
3. Vähendada toodete standardimist ning tunnustada kohalikke ja piirkondlikke kultuurilisi ja tootmise iseärasusi, st austada tootmistraditsioone. (IT 2.2)
4. Edendada ühtsel turul ülespoole suunatud sotsiaalset ja majanduslikku lähenemist ja viia lõpule sellised käimasolevad algatused nagu pangandusliit ja kapitaliturgude liit ning viia läbi majandus- ja rahaliidu tulevikku suunatud reform. (arutelud)

⁹ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike esimene paneelarutelu (edaspidi tekstis ECP): 10, 11 ja 14; Saksamaa: 2.1, 2.2; Madalmaad: 1, 2; Prantsusmaa: 3, 9; Itaalia: 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.4, 4.a.2, 6.1; Leedu: 1, 7.

5. Tugeva tööstusbaasi ja innovatsiooni saavutamiseks progressi võimaldavates tehnoloogiates on sotsiaaldialoogi ja hästi toimivate töösuhete alusel vaja edendada tulevikku suunatud kliimapoliitikat koos tööstuse konkurentsivõimega, millel on tugev sotsiaalne mõõde. (arutelud)
6. Kõigis uutes algatustes tuleks erilist tähelepanu pöörata VKEdele, mis on meie majanduse selgroog. Kõik ELi seadusandlikud ettepanekud peaksid järgima põhimõtet, mille kohaselt tuleb kõigepealt mõelda väikestele, ning komisjoni mõjuhinna oleks vaja tugevdada VKE-testi, et see vastaks selgetele põhimõtetele ja samas järgiks täielikult sotsiaalseid ja keskkonnastandardeid ning tarbijate õigusi. (arutelud)
7. Tagada VKEde osalemine rahastamisaotlustes, pakkumistes ja võrgustikes minimaalse halduskoormusega. Euroopa Innovatsiooninõukogu, Euroopa Investeeringupank ja teised sarnased üksused peaksid edasi arendama kõrge riskitasemega innovatsiooniprojektidega VKEde võimalusi juurdepääsuks rahastamisele. (arutelud)
8. Teadusuuringutesse ja innovatsiooni investeerimiseks tuleb luua parem raamistik, mille eesmärk on jätkusuutlikumad ja mitmeliigilisemad ärimudelid (ECP 10, 11 ja 14). Tuleb keskenduda tehnoloogiale ja innovatsioonile kui majanduskasvu mootorile. (IT 1.3)
9. Edendada kollektiivseid majandustulemusi autonoomse ja konkurentsivõimelise tööstuse kaudu. (FR 3)
10. Teha kindlaks ja arendada strateegilisi sektoreid, sealhulgas kosmose, robotika ja tehisintellekti valdkonda. (FR 3 ja 9)
11. Investeerida turismil ja kultuuril põhinevasse majandusse, sealhulgas paljudesse väikestesse sihtkohtadesse Euroopas. (IT 1.2)
12. Tagada varustuskindlus, mitmekesistada sisendallikaid ja suurendada toodangut Euroopa sellistes olulistest valdkondades nagu tervishoid, toit, energia, kaitse ja transport. (FR 9, LT 1, IT 1.4)
13. Edendada Euroopa ettevõtete digiteerimist, näiteks spetsiaalse tulemustabeli abil, mis võimaldab ettevõtjatel võrrelda oma digiteerimise taset üldise eesmärgiga suurendada konkurentsivõimet. (DE 2.1)
14. Edendada digitaalset ühtekuuluvust, et aidata kaasa majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele, nagu on määratletud Euroopa Liidu toimimise lepingus. (arutelud)
15. Tugevdada piiriülest koostööd, et suurendada ühtekuuluvust ja vastupanuvõimet piirkondades ja neist väljaspool, edendades Euroopa piiriülest mehhanismi ja muid sarnaseid vahendeid. (arutelud)
16. Parandada ja edendada piiriülese koolituse võimalusi, et täiendada Euroopa tööjõu oskusi ja suurendada selle konkurentsivõimet, ning samas suurendada inimeste majanduslikku kirjaoskust. (DE 2.2, LT 7) Edendada töötajate vahetust Euroopas, kasutades selleks Euroopa tööhõivekeskust. (IT 6.1) Noori tuleks julgustada õppima reaalseid. (IT 1.5)
17. Bürokratiat tuleb vähendada seal, kus see ei ole hädavajalik (load, tõendid). (IT 2.1)
18. Võidelda tuleb võltsimise ja kõlvatu konkurentsi vastu. (IT 2.4)
19. Tagada idufirmade ja VKEde suurem osalemine innovatsiooniprojektides, kuna see suurendab nende innovaatilisust, konkurentsivõimet ja võrgustike loomist. (veebiplatvorm, arutelud)
20. Prioriteediks peaks jääma ühtse turu konsolideerimine ja kaitsmine. ELi ja liikmesriikide tasandi meetmed ja algatused ei tohiks kahjustada ühtset turgu ning peaksid aitama kaasa inimeste, kaupade, teenuste ja kapitali vabale liikumisele. (arutelud)

21. ELi uued poliitilised algatused peaksid läbima konkurentsivõime kontrolli, et analüüsida nende mõju ettevõtetele ja nende ettevõtluskeskkonnale (ärikulud, innovatsioonisuutlikkus, rahvusvaheline konkurentsivõime, võrdsed tingimused jne). Selline kontroll peab olema kooskõlas Pariisi kokkuleppe ja kestliku arengu eesmärkidega, sealhulgas soolise võrdõiguslikkusega, ning see ei tohi kahjustada inimõiguste ega sotsiaalsete ja töötajate õiguste kaitset, ega ka keskkonna- ja tarbijakaitsestandardeid. Selleks teeme samuti ettepaneku luua Euroopa konkurentsivõime nõuandev organ, mis peaks jälgima konkurentsivõime kontrolli teostamist ja eelkõige hindama õigusaktide kumulatiivset mõju, ning esitama ettepanekuid ELi ettevõtete konkurentsivõime jaoks õigete raamtingimuste parandamiseks. See organ peaks kaasama oma juhtimisse organiseeritud kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartnerid. (arutelud)

13. Ettepanek: Kaasav tööturg¹⁰

Eesmärk: Teeme ettepaneku parandada tööturgude toimimist, et tagada õiglasemad töötingimused ning edendada soolist võrdõiguslikkust ja tööhõivet, sh noorte ja haavatavate rühmade seas. EL, liikmesriigid ja sotsiaalpartnerid peavad tegema jõupingutusi, et kaotada palgavaesus, tegelema platvormitöötajate õigustega, keelustama tasustamata praktikakohad ja tagama ELis tööjõu õiglase liikuvuse. Peame toetama sotsiaalset dialoogi ja kollektiivläbirääkimisi. Peame tagama Euroopa sotsiaalõiguste samba, sealhulgas selle 2030. aasta vastavate peamiste eesmärkide täieliku rakendamise võrdsete võimaluste ja tööturule juurdepääsu ning õiglaste töötingimuste valdkonnas nii ELi, riiklikul, piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil, austades samal ajal pädevusi ning järgides subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet, ning lisama aluslepingutesse sotsiaalse arengu protokollid. Seejuures tuleks austada eri riikide traditsioone ja sotsiaalpartnerite autonoomiat ning teha koostööd kodanikuühiskonnaga. Seda eesmärki on võimalik saavutada järgmiselt.

Meetmed:

1. Tuleks tagada, et seadusjärgse miinimumpalga abil kindlustatakse, et iga töötaja saab kõigis liikmesriikides teenida korralikku ja samaväärset elatist. Miinimumpalga taseme kindlaks määramisel tuleks arvesse võtta selgeid kriteeriume (nt elamiskulud, inflatsioon, vaesuspiiri ületamine, riikide keskmine ja mediaanpalk). Seadusjärgsed miinimumpalga tasemed tuleks neid kriteeriume silmas pidades korrapäraselt läbi vaadata, et tagada nende piisavus. Erilist tähelepanu tuleks pöörata nende eeskirjade tõhusale rakendamisele ning elatustaseme parandamise jälgimisele ja seirele. Samal ajal tuleks kogu ELis toetada ja edendada kollektiivläbirääkimisi. (ECP 1 ja 30; DE 4.2; veebiplatvorm).
2. Tuleks teha kokkuvõtte ja rangemalt jõustada tööaja direktiivi (direktiiv 2003/88/EÜ) ja muid asjakohaseid õigusakte, mis tagavad tervisliku tasakaalu töö- ja eraelu vahel, kaaludes uute riiklike poliitikameetmete võtmist selles valdkonnas (ECP 2).
3. Tuleks võtta vastu või tugevdada olemasolevaid õigusakte, millega reguleeritakse nn arukat töötamist, ning motiveerida ettevõtteid seda toetama. (ECP 7) EL peaks inimestele tagama õiguse end tööst välja lülitada, pöörama rohkem tähelepanu digitaalse lõhe probleemile töökohal ning hindama kaugtöö mõju tervisele, tööajale ja ettevõtete tulemuslikkusele. Tuleb tagada õiglase

¹⁰ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike esimene paneelarutelu (edaspidi tekstis ECP): 1, 2, 7, 28, 30; Saksamaa; 4.1, 4.2; Madalmaad: 4; Prantsusmaa; 6; Itaalia: 5.a.1, 5.a.4, 6.1, 6.2.

digiüleminek, mis põhineb inimõigustel, parematel töötingimustel ja kollektiivlääbirääkimistel (arutelud).

4. ELi tasandil tuleks rakendada integreeritud tööhõivepoliitikat, kus aktiivne tööturupoliitika on jätkuvalt kesksel kohal ja üha enam koordineeritud (IT 6.2), samas kui liikmesriigid peaksid keskenduma reformide jätkamisele, et luua soodsad tingimused kvaliteetsete töökohtade loomiseks (arutelud).
5. Tuleks võtta meetmeid puhuks, kui sotsiaalsed õigused satuvad vastuollu majanduslike vabadustega, oleks tagatud sotsiaalsete õiguste täielik kaitse ja tagamine, sealhulgas aluslepingutesse sotsiaalse arengu protokollide lisamise kaudu (veebiplatvorm, arutelud).
6. Vastavalt ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegiaga aastateks 2020–2025 tuleb tagada sooline võrdõiguslikkus. EL peaks jätkama soolise võrdõiguslikkuse taseme mõõtmist soolise võrdõiguslikkuse indeksi kaudu (st hoiakud, palgaerinevused, tööhõive, juhtimine jne), jälgima igal aastal strateegiat ja kajastama saavutatut läbipaistval viisil ning innustama eksperditeadmiste ja parimate tavade jagamist ning looma võimaliku otsese kodanike tagasiside mehhanismi (nt ombudsman) (ECP 28; IT 5.a.1). Tuleb tegeleda soolise palgalõhega ja kehtestada kõrgemate ametikohtade täitmiseks kvoodid. Rohkem tuleks toetada naisettevõtjaid ettevõtluskeskkonnas ja naiste tegevusteaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika valdkonnas (STEM) (arutelud).
7. On oluline edendada noorte tööhõivet, näiteks ettevõtjatele rahalise abi andmise, aga ka tööandjate ja töötajate täiendava toetamise kaudu (NL 4), ning noorte ettevõtjate ja füüsilisest isikust noorte spetsialistide toetamise teel, näiteks õppevahendid ja kursused (arutelud).
8. Tuleks edendada ebasoodsas olukorras olevate rühmade tööhõivet (NL4), eelkõige puuetega inimeste hulgas (veebiplatvorm).
9. Tähtis on edendada tööhõivet ja sotsiaalset liikuvust ning anda sellega inimestele täieliku eneseteostuse ja enesemääramise võimalus (IT 5.a.4 & IT 6.1). Võiks töötada välja pikaajalise strateegia, et tagada kõigile ühiskonnaliikmetele asjakohased oskused, nii et nad leiaksid töökoha ja saaksid arendada oma andeid, pidades siinkohal silmas eelkõige noori (arutelud). Tuleb investeerida inimeste oskustesse, mis vastavad tööturu muutuvatele vajadustele ja soodustavad elukestvat õpet, muu hulgas igas eluetapis pakutavate vahetusprogrammide kaudu, ning tagada õigus elukestvale õppele ja koolitusele (FR 6; DE 4.1). Selleks on vaja tugevdada koostööd ettevõtjate, ametiühingute ning kutsehariduse, hariduse ja koolituste pakkujate vahel (arutelud).

14. Ettepanek: Tugevam sotsiaalpoliitika¹¹

Eesmärk: Teeme ettepaneku vähendada ebavõrdsust ning võidelda sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse vastu. Peame töötama välja ulatusliku vaesusevastase strateegia, mis võiks muu hulgas hõlmata tugevdatud lastegarantiid ja noortegarantiid, miinimumpalga kehtestamist, ELi ühist miinimumsissetuleku tagamise kavade raamistikku ja inimväärseid sotsiaalkortereid. Peame tagama Euroopa sotsiaalõiguste samba, sealhulgas selle 2030. aasta vastavate peamiste eesmärkide täieliku rakendamise ELi, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil sotsiaalkaitse ja sotsiaalse kaasatuse valdkonnas, võttes nõuetekohaselt arvesse vastavaid pädevusi ning subsidiaarsuse ja

¹¹ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike esimene paneelarutelu (edaspidi tekstis ECP): 19, 20, 21, 25; Itaalia: 4.a.1.

proportsionaalsuse põhimõtet, ning lisama aluslepingutesse sotsiaalse arengu protokoll. Seda eesmärki on võimalik saavutada järgmiselt.

Meetmed:

1. Tuleks tugevdada ELi pädevusi sotsiaalpoliitika vallas ja esitada ettepanekuid õigusaktide vastuvõtmiseks, et edendada sotsiaalpoliitikat ja tagada kogu ELis ühtlustatud võrdsed õigused, sealhulgas tervishoid, võttes arvesse kokkulepitud reegleid ja miinimumnõudeid kogu territooriumil (ECP 19 & 21). EL võiks toetada ja täiendada liikmesriikide poliitikat, esitades muu hulgas miinimumsissetulekute ühise raamistiku ettepaneku tagamaks, et kedagi ei jäetaks kõrvale. Neid meetmeid tuleks võtta tarvitusele Euroopa sotsiaalõiguste samba ja selle tegevuskava täieliku rakendamise raames (arutelud).
2. Kahjustada ei tohiks sotsiaalõigusi (rahvatervis, riiklik haridus, tööpoliitika) (IT 4.a.1).
3. Edendada ELis sotsiaal- ja tervishoiuküsimustega seotud teadusuuringuid, järgides prioriteetseid valdkondi, mida peetakse avalikku huvi pakkuvateks ja milles liikmesriigid on kokku leppinud, ning tagada asjakohane rahastamine. Selle osaliseks saavutamiseks võiks tugevdada koostööd eri pädevusvaldkondade, eri riikide ja eri õppekeskuste (ülikoolid jne) vahel (ECP 20).
4. Kõigile alla 16-aastastele isikutele kogu ELis tuleb tagada juurdepääs meditsiiniteenustele, kui need ei ole riikides kättesaadavad (arutelud).
5. Tuleks tagada, et EL koos sotsiaalpartnerite ja riikide valitsustega toetaks kodanike juurdepääsu inimväärsele sotsiaaleluasemele, mis vastaks nende konkreetsetele vajadustele. Finantskoormus tuleks jagada erasektori rahastajate, üürileandjate, eluasemetoetuse saajate, liikmesriikide kesks- ja kohaliku tasandi valitsuste ning Euroopa Liidu vahel (ECP 25).

15. Ettepanek: Demograafiline üleminek¹²

Eesmärk: Soovitame tegeleda demograafiliste muutuste, eelkõige madala sündimuse ja pidevalt vananeva elanikkonnaga seotud probleemidega, pakkudes inimestele tuge kogu nende elutsükli jooksul, kuna see on Euroopa üldise vastupanuvõime seisukohast kriitilise tähtsusega. See peaks hõlmama ulatuslikke meetmeid, mis on suunatud kõikidele põlvkondadele – lastele ja noortele, perekondadele, tööealisele elanikkonnale, eakatele inimestele, kes soovivad veel töötada, samuti pensionäridele ja hooldust vajavatele inimestele. Seda eesmärki on võimalik saavutada järgmiselt.

Meetmed:

1. Kogu ELis tuleks tagada heatasemeline, taskukohane ja kättesaadav lastehoid, et vanemad saaksid oma töö- ja pereelu probleemideta ühitada. See võiks vajaduse korral hõlmata lastehoiuvõimalusi töökohal või selle läheduses. Mõnes liikmesriigis pakutakse ka öise lastehoiu võimalusi, millest tuleks võtta eeskju. Lisaks võiks kehtestada toetavaid meetmeid, näiteks vähendada lastele vajalike toodete käibemaksumäära. Oluline on ennetada laste vaesust ja sotsiaalset tõrjutust (ECP 22 ja 26). Selle saavutamiseks sobiv vahend võiks olla lastegarantii tugevdamine, millega tagatakse abivajavatele lastele juurdepääs sellistele teenustele nagu haridus ja hooldus, tervishoid, toitumine ja eluase (veebiplatvorm, arutelud).

¹² Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike esimene paneelarutelu (edaspidi tekstis ECP): 21, 22, 23, 26, 27; Itaalia: 5.a.1.

2. Tuleks võtta kasutusele noortele mõeldud eritoetus ja töökaitse. Sellised tööealise elanikkonna toetamiseks võetavad meetmed peaksid hõlmama vanemate juurdepääsu teadmistele nende tööle naasmise kohta (ECP 22). Noortegarantii tugevdamine võiks olla vahend, mille kaudu parandada alla 30-aastaste noorte juurdepääsu kvaliteetsetele töö-, haridustee jätkamise, õpipoisiõppe või praktika võimalustele (arutelud).
3. Liidus tuleks edendada vaba liikumise õigust hariduse valdkonnas, muu hulgas kraadide, palgaastmete, oskuste ja kvalifikatsioonide vastastikuse tunnustamise kaudu (arutelud).
4. Tuleks tõhustada õigusakte ja nende rakendamist, et kõigis liikmesriikides tagada perede toetamine, näiteks seoses vanemapuhkuse ning sünitus- ja lapsehooldustoetuste kaudu (ECP 26 ja IT 5.a.1). Eluasemel on oluline roll perekondade toetamisel ja sellega tuleks tegeleda (veebiplatvorm ja arutelud).
5. Soovitame võtta meetmeid, et tagada kõigile peredele kõigis liikmesriikides võrdsed perekonnaõigused. Selliste õiguste hulka peab kuuluma õigus abielluda ja lapsendada (ECP 27).
6. Tuleks edendada paindliku pensioniea kasutuselevõttu, mis arvestaks eakate inimeste erineva olukorraga. Pensioniiga tuleks kindlaks määrata diferentseeritult ja sõltuvalt kutsealast, võttes sealjuures arvesse eriti nõudlikku tööd, seda nii vaimses kui ka füüsilises mõttes (ECP 21, IT 5.a.1).
7. Eakate inimeste vaesumist tuleb vältida ja kehtestada selleks minimaalne pensionimäär. Selliste miinimumtasemetega määramisel tuleks arvesse võtta vastava liikmesriigi elatustaset, vaesuspiiri ja ostujõudu (ECP 21).
8. Eakatele tuleb tagada asjakohased sotsiaal- ja tervishoiuteenused. Seejuures on oluline tegeleda hooldusküsimustega nii kogukonnas kui ka hoolekandeesutustes. Samuti tuleb meetmete võtmisel arvestada eraldi nii hooldatavate kui ka hooldajatega (ECP 23).
9. Tuleb tagada mahajäänud piirkondade kestlik areng ja demograafiline vastupanuvõime, et muuta nad elujõulisemaks ja külgetõmbavamaks, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitika kaudu (veebiplatvorm, arutelud).
10. Euroopa tasandil tuleks korraldada koordineeritud tegevust, et koguda soo ja muude sarnaste tegurite kaupa liigitatud andmeid, analüüsida demograafilisi suundumusi, vahetada parimaid tavasid ja teadmisi ning toetada liikmesriike sobiva poliitika kujundamisel ja rakendamisel, sealhulgas sellele valdkonnale spetsialiseerunud ELi asutuse loomise kaudu (veebiplatvorm, arutelud).

16. Ettepanek: Eelarve- ja maksupoliitika¹³

Eesmärk: Teeme ettepaneku, et EL toetaks tulevikku suunatud investeringuid, mille raames keskendutakse tugeva sotsiaalse ja soolise mõõtmega rohe- ja digipöörde läbiviimisele, võttes arvesse ka taasterahastu „NextGenerationEU“ ja tööhõive toetamise erakorralise rahastu näiteid. EL peab võtma arvesse Ukraina vastu suunatud sõja sotsiaalset ja majanduslikku mõju ning seost ELi majanduse juhtimise ja uue geopoliitilise olukorra vahel, ning tugevdama oma eelarvet uute omavahendite kaudu. Kodanikud tahavad, et pöörataks vähem tähelepanu isikute ja VKEde maksustamisele ning võetaks sihikule maksudest kõrvalehoidjad, suured saastajad ja ülisuured digivaldkonna ettevõtted. Ühtlasi soovitakse, et EL toetaks liikmesriikide ja kohalike omavalitsuste suutlikkust end ise rahastada ja kasutada samas ka ELi vahendeid. Seda eesmärki on võimalik saavutada järgmiselt.

¹³ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike esimene paneelarutelu (edaspidi tekstis ECP): 13, 31; Madalmaad: 2.3; Itaalia: 4.b.3, 4.b.6; Leedu: 9, 10.

Meetmed:

1. ELi liikmesriikides tuleb maksupoliitikat ühtlustada ja koordineerida, et hoida ära maksudest kõrvalehoidumist ja maksustamise vältimist, takistada maksuparadiiside teket ja ettevõtete tegevuse üleviimist ELis, sealhulgas tagades, et maksuküsimusi käsitlevaid otsuseid saaks ELi nõukogus vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega. Teisest küljest on osadel kodanike paneelaruteludel esitatud soovitus, et maksustamine peab kuuluma üksikute riikide pädevusse, seejuures võtavad nad kõik arvesse oma eesmärgid ja olusid (ECP 13 ja 31, IT 4.b.3, NL 2.3).
2. Tuleks edendada koostööd ELi liikmesriikide vahel tagamaks, et kõik ELi ettevõtjad tasuksid oma õiglase osa maksudest. Kasutusele tuleks võtta äriühingu tulumaksu ühtne maksubaas või kehtestada minimaalne tegelik maksumäär (NL3).
3. Tuleb tagada, et äriühing tasub maksud seal, kus ta kasumit toodab (ECP 13).
4. Maksupoliitika peaks toetama Euroopa tööstust ja hoidma ära töökohtade kadumise Euroopas (ECP 13 ja 31).
5. Tuleks kaaluda ELi tasandil ühiste laenude võtmist, et luua soodsamad laenutingimused ja samal ajal säilitada liikmesriikides vastutustundlik eelarvepoliitika (LT 9).
6. Tuleks tugevdada järelevalvet ELi vahendite kasutuselevõtmise ja kasutamise üle, sealhulgas kohalikul ja munitsipaaltasandil (LT 10).

EL maailmas

17. Ettepanek: ELi välistest osalejatest sõltuvuse vähendamine majanduslikult strateegilistes sektorites

EESMÄRK: Teeme ettepaneku, et EL võtaks meetmeid oma autonoomia tugevdamiseks sellistes olulistes strateegilistes sektorites nagu põllumajandustooted, strateegilise olemusega majanduslikud hüved, pooljuhid, meditsiinitooted, uuenduslikud digi- ja keskkonnatehnoloogiad ning energia.

Meetmed:

1. Edendada teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevust ning sellealast avaliku ja erasektori partnerite vahelist koostööd.
2. Säilitada ambitsioonika kaubanduslääbirääkimiste kava, mille kaudu võib olla võimalik suurendada tarneahelate vastupanuvõimet ja neid mitmekesistada, eelkõige toorainete puhul, jagades samal ajal kaubandusest saadavat kasu võrdsemalt ja suurema arvu partneritega, vähendades seeläbi meie kokkupuudet väikese hulga potentsiaalselt riskantsete tarnijatega ja sõltuvust neist¹⁴.
3. Tugevdada ELi tarneahelate vastupanuvõimet ELi strateegilistesse sektoritesse tehtavate investeringute suurendamise, kriitilise tähtsusega toodete ja seadmete varude soetamise ning kriitilise tähtsusega toorainete tarneallikate mitmekesistamise kaudu.
4. Investeerida täiendavalt siseturu väljakujundamisse ja luua võrdsed võimalused, et muuta nende toodete tootmine ja ostmine Euroopa Liidus atraktiivsemaks.
5. Anda toetust tagamaks, et sellised tooted oleksid Euroopa tarbijatele kättesaadavad ja taskukohased ning vähendada välist sõltuvust, kasutades näiteks struktuuri- ja regionaalpoliitika meetmeid, maksusoodustusi, subsiidiume, taristu- ja teadusinvesteeringuid, suurendades VKE-de konkurentsivõimet ning toetades haridusprogramme, et säilitada Euroopas vastavad kvalifikatsioonid ja töökohad, mis on olulised põhivajaduste rahuldamiseks¹⁵.
6. Luua üleeuroopaline programm, et toetada kõigis liikmesriikides strateegilistes sektorites tegutsevaid kohalikke väiketootjaid¹⁶, kasutades selleks suuremal määral ELi programme ja finantsinstrumente, nt programmi „InvestEU“.
7. Tihendada koostööd liikmesriikide vahel, et tulla toime tarneahela riskide juhtimisega¹⁷.

18. Ettepanek: ELi välistest osalejatest sõltuvuse vähendamine energiavaldkonnas

EESMÄRK: Teeme ettepaneku, et EL saavutaks praegu toimuva rohepöörde raames suurema autonoomia energiatootmise ja -varustuse valdkonnas järgmisel viisil.

Meetmed:

¹⁴ Töörühma ja täiskogu aruteludest.

¹⁵ Vt ECP4 soovitus 1, Saksamaa ECP1 „EL maailmas“ raames esitatud riigisisese paneelarutelu soovitus 2 ja Itaalia riigisisese paneelarutelu soovitus 2. teemavaldkonna soovitus 1, mida töörühmas edasi arendati.

¹⁶ Vt ECP4 soovitus 4 ja Itaalia riigisisese paneelarutelu soovitus 2. teemavaldkonna soovitusi 5 ja 6, mida töörühmas edasi arendati.

¹⁷ Vt digiplatvorm ja Itaalia riigisisese paneelarutelu 2. teemavaldkonna soovitusi 2 ja 3, mida töörühmas edasi arendati.

1. Võtta vastu strateegia, et suurendada energiatootmise valdkonnas oma autonoomsust. Vastav ELi asutus peaks koondama olemasolevad Euroopa energiaametid ja koordineerima taastuvenergia arendamist ning edendama teadmiste jagamist¹⁸.
2. Toetada aktiivselt ühistranspordi ja energiatõhususe projekte, üleeuroopalist kiirraudtee- ja kaubaveovõrgustikku, puhta ja taastuvenergia pakkumise laiendamist (eelkõige päikese- ja tuuleenergia valdkonnas) ning alternatiivseid tehnoloogiaid (nt vesinik või jäätmetest energia tootmine), samuti kultuurilist üleminekut linnakeskkonnas isiklikelt sõiduautodelt ühistranspordile, elektriautode ühiskasutusele ja jalgrattasõidule¹⁹.
3. Tagada ausa ja õiglase ülemineku, toetades eelkõige haavatavaid kodanikke, kes seisavad silmitsi suurimate probleemidega kliimaneutraalsusele üleminekul ning kes juba kannatavad energiahindade tõusu all energiasõltuvuse ja energiahindade hiljutise kolmekordistumise tõttu.
4. Teha tihedamat koostööd seoses tuumaenergia kasutamise hindamisega praegu toimuval rohepöördel taastuvenergia suunas Euroopas, kontrollides ühiseid probleeme, mida see võiks lahendada või tekitada, arvestades, et paljud liikmesriigid seda energiat endiselt kasutavad²⁰.
5. Teha koostööd rahvusvaheliste partneritega, et nad võtaksid endale kohustuse saavutada ambitsioonikamad eesmärgid kliimamuutustega tegelemiseks erinevatel rahvusvahelistel foorumitel, sealhulgas G7 ja G20 raames.
6. Siduda väliskaubanduse kliimapolitika meetmetega (nt käivitades kliimasõbralike tehnoloogiate ja uuenduste investeerimispaketi, sealhulgas rahastamisprogrammid)²¹.
7. Jätkata imporditud energia ühisostu poliitikat ja säästva energia alaseid partnerlusi, et vähendada Euroopa sõltuvust energiaimpordist, eelkõige gaasi ja nafta valdkonnas, ning arendada ELi enda energiaallikaid.

19. Ettepanek: Kaubandus- ja investeerimissuhete standardite määratlemine ELis ja väljaspool seda

EESMÄRK: Teeme ettepaneku, et EL tugevdaks oma kaubandus- ja investeerimissuhete eetilist mõõdet järgmiste meetmete abil.

Meetmed:

1. Mitmepoolse reeglitel põhineva rahvusvahelise kaubanduse struktuuri säilitamine ja reformimine ning partnerlus sarnaselt meelestatud demokraatlike riikidega.
2. Mõjusa ja proportsionaalse ELi õigusakti vastuvõtmine tagamaks, et ülemaailmsetes väärtusahelates, sealhulgas ELi tootmis- ja tarneprotsessides kohaldatakse täielikult inimväärse töö standardeid ning et imporditud kaupade puhul peetakse kinni kvalitatiivsetest eetikanormidest, kestlikust arengust ja inimõiguste standarditest, sealhulgas töötajate ja ametiühingute õigustest, pakkudes sellele ELi õigusaktile vastavate toodete sertifitseerimist²² ning algatades kogu ELi hõlmava dialoogiprotsessi,

¹⁸ Vt ECP4 soovitus 14, mida töörühmas edasi arendati.

¹⁹ Vt ECP4 soovitus 2 ja Itaalia riigisisese paneelarutelu 2. teemavaldkonna soovitus 4, mida töörühmas edasi arendati.

²⁰ Vt ECP4 soovitus 17 ja Itaalia riigisisese paneelarutelu 2. teemavaldkonna soovitus 4, mida töörühmas edasi arendati.

²¹ Vt Saksamaa ECP1 „EL maailmas“ raames esitatud riigisisese paneelarutelu soovitus 1, mida töörühmas edasi arendati.

²² Vt ECP4 soovitus 3, mida töörühmas edasi arendati.

mille eesmärk on teavitada rahvusvahelise kaubanduse poliitika muutuste keskkonnaalasest ja eetilisest mõjust ja harida inimesi vastavalt.

3. Piirangud sellistest riikidest pärit toodete impordile ja müügile, kus on lubatud sunniviisilise töö ja lapstööjõu kasutamine, korrapäraselt ajakohastatav ettevõtete must nimekiri ning tarbijate teadlikkuse suurendamine lapstööjõu kasutamise kohta ELi ametlike kanalite kaudu edastatava teabe abil²³.
4. Kaubanduse ja kestliku arengu peatükkide järgimine ja jõustamine ELi vabakaubanduslepingutes, sealhulgas võimalus kasutada viimase abinõuna sanktsioonidel põhinevat mehhanismi.
5. ELi üldiste tariifsete soodustuste kava (GSP) reformimine, et lisada olulised tingimuslikkuse sätted ning mõjusad järelevalve-, aruandlus- ja dialoogiprotsessid, et parandada GSP võimalikku mõju kaubandusele, inimõigustele ja arengule partnerriikides, kelle kaubandussoodustused tuleb nõuete täitmata jätmise korral tühistada.

20. Ettepanek: Keskkonnapoliitika standardite määratlemine ELis ja väljaspool seda

EESMÄRK: Teeme ettepaneku, et EL tugevdaks oma kaubandussuhete keskkonnamöödet järgmiste meetmete abil.

Meetmed:

1. Ökomärgistuse ühtlustamine ja tugevdamine ning sellise kohustusliku ökohinde kehtestamine, mida näidatakse kõigil toodetel, mida tarbija saab osta. Ökohinne arvutatakse tootmise ja transpordi käigus tekkivate heitkoguste ning kahjulike ainete sisalduse järgi ohtlike toodete nimekirja alusel. Ökohinnet peaks haldama ja jälgima asjakohane ELi asutus²⁴.
2. Jäätmete ekspordi keskkonnastandardite ning kontrollide ja sanktsioonide rangemaks muutmine ebaseadusliku ekspordi peatamise eesmärgil. EL peaks motiveerima liikmesriike võtma oma jäätmed ringlusse ja kasutama neid energiatootmiseks²⁵.
3. Saastavate pakendite kaotamise eesmärgiks seadmine, kasutades vähem pakendeid või keskkonnasäästlikumaid pakendeid²⁶; partnerlussuhete loomine arengumaadega, toetades nende taristut ja vastastikku soodsate kaubanduslepingute sõlmimisega aidates neid üleminekul roheliste energiaallikatele²⁷.
4. Kõrgeid kestlikkusstandardeid kohaldavate riikide premeerimine, pakkudes neile nende kestlikele kaupadele ja teenustele täiendavat juurdepääsu ELi turule kas ühepoolset üldise soodustuste süsteemi GSP+ kaudu, kahepoolset läbiräägitud kaubanduslepingute kaudu või mitmepoolset algatuste kaudu Maailma Kaubandusorganisatsioonis.

21. Ettepanek: Otsuste tegemine ja ühtekuuluvus liidus

EESMÄRK: Teeme ettepaneku, et EL parandaks oma suutlikkust võtta vastu kiireid ja mõjusaid otsuseid, eelkõige ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) valdkonnas, rääkides ühel häälel ja

²³ Vt ECP4 soovitus 11, mida tööühmas edasi arendati.

²⁴ Vt ECP4 soovitus 13, mida tööühmas edasi arendati.

²⁵ Vt ECP4 soovitus 15, mida tööühmas edasi arendati.

²⁶ Vt ECP4 soovitus 16, mida tööühmas edasi arendati.

²⁷ Vt ECP4 soovitus 12, mida tööühmas edasi arendati.

tegutseades tõeliselt ülemaailmse osalejana, edendades positiivset rolli maailmas ja aidates kaasa mis tahes kriisidele reageerimisele eelkõige järgmiste meetmete abil.

Meetmed:

1. Eelkõige ÜVJP valdkonnas praegu ühehäälselt otsustatavate küsimuste muutmine üldjuhul kvalifitseeritud häälteenamusega otsustatavateks küsimusteks²⁸.
2. Julgeoleku- ja kaitsepoliitika alases koostöös tuginemine hiljuti heaks kiidetud strateegilisele kompassile ning Euroopa rahutagamisrahastu kasutamine²⁹.
3. Kõrge esindaja rolli tugevdamine tagamaks, et EL kõneleb ühel häälel³⁰.
4. Jõulise visiooni ja ühise strateegia kokkuleppimine ELi ühtsuse ja otsustusvõime tugevdamiseks, et valmistada EL ette edasiseks laienemiseks³¹.
5. Hiljuti sõlmitud kaubanduslepingute kiirem ratifitseerimine, ilma et see takistaks nõuetekohast läbivaatamist ja arutelu.

22. Ettepanek: ELi läbipaistvus ning tema suhted kodanikega

EESMÄRK: Teeme ettepaneku, et EL parandaks eelkõige oma rahvusvahelise tegevuse, sealhulgas kaubanduslääbirääkimiste puhul kodanike juurdepääsu parema teavitamise, teadlikkuse tõstmise, kodanike osalemise ja tegevuse läbipaistvuse suurendamise kaudu eelkõige järgmiselt.

Meetmed:

1. Sidemete tugevdamine kodanike ja kohalike asutustega, et parandada läbipaistvust, jõuda kodanikeni ning nendega paremini suhelda ja konsulteerida seoses konkreetsete ELi algatustega, samuti rahvusvahelisel tasandil³².
2. Kodanike suurem osalemine ELi rahvusvahelises poliitikas ja kodanike otsese kaasamise üritused sarnaselt Euroopa tuleviku konverentsiga, mida korraldatakse riiklikul, kohalikul ja Euroopa tasandil³³ ning organiseeritud kodanikuühiskonna aktiivsel osalusel³⁴.
3. Kõigi asjaomaste sidusrühmade täielik toetus kodanikele, kes otsustavad osaleda organiseeritud kodanikuühiskonna organisatsioonides, nagu nad tegid seda COVID-19 ja Ukraina puhul.
6. Konkreetsete eelarvevahendite eraldamine haridusprogrammide väljatöötamiseks selle kohta, kuidas EL toimib ja millistele väärtustele ta tugineb, et pakkuda liikmesriikidele võimalust integreerida need oma õppekavadesse (alg-, kesk- ja ülikooliõppekavad). Lisaks võiks spetsiaalset kursust ELi ja selle toimimise kohta pakkuda õppuritele, kes soovivad Erasmuse programmi kaudu õppida mõnes teises Euroopa riigis. Selle kursuse valinud õppuritel oleks nimetatud Erasmuse programmi pääsemisel eelis.

²⁸ Vt ECP4 soovitus 21, mida töörühmas edasi arendati.

²⁹ Vt digiplatvorm, mida on töörühmas edasi arendatud.

³⁰ Vt digiplatvorm, mida on töörühmas edasi arendatud.

³¹ Vt ECP4 soovitus 26, mida töörühmas edasi arendati.

³² Vt ECP4 soovitus 18, mida töörühmas edasi arendati.

³³ Vt ECP4 soovitus 19, mida töörühmas edasi arendati.

³⁴ Vt ECP4 soovitus 19, mida töörühmas edasi arendati.

4. Meediastrateegia parandamine, suurendades selle nähtavust sotsiaalmeedias ja edendades aktiivselt selle sisu ning soodustades innovatsiooni, edendades juurdepäätavat Euroopa sotsiaalmeediat³⁵.

23. Ettepanek: EL kui tugev osaleja maailmaareenil rahu ja julgeoleku valdkonnas

EESMÄRK: Teeme ettepaneku, et EL jätkaks tegutsemist dialoogi edendamiseks ning rahu ja reeglite põhineva rahvusvahelise korra tagamiseks³⁶, tugevdades mitmepoolsust ja tuginedes pikaajalistele ELi rahualgatustele, mis aitasid kaasa talle Nobeli preemia andmisele 2012. aastal, tugevdades samal ajal oma ühist julgeolekut järgmiste meetmete kaudu³⁷.

Meetmed:

1. Ühised relvajõud, mida kasutatakse enesekaitseks ning mille puhul välistatakse mis tahes agressiivsed sõjalised operatsioonid ja mis suudavad kriisi, sealhulgas loodusõnnetuste ajal toetust pakkuda. Väljapoole Euroopa piire võiks vägesid lähetada erandlikel asjaoludel eelistatavalt ÜRO Julgeolekunõukogu õiguslike volituste alusel ja seega kooskõlas rahvusvahelise õigusega³⁸, NATOga konkureerimata või seda dubleerimata ning austades erinevaid riiklike suhteid NATOga ja hinnates ELi suhteid NATOga ELi strateegilist autonoomiat käsitleva arutelu kontekstis.
2. Juhtiva rolli etendamine maailma julgeolekukorra ülesehitamisel pärast Ukraina sõda, tuginedes hiljuti vastu võetud ELi strateegilisele kompassile.
3. Oma strateegiliste teadusuuringute ja suutlikkuse kaitsmine sellistes prioriteetsetes sektorites nagu kosmosesektor, küberturvalisus, meditsiinisektor ja keskkond³⁹.
4. Euroopa Liidu lepingu artikli 42 lõikes 7 sätestatud vastastikuse abi klausli mõjususe tagamiseks vajaliku tegevussuutlikkuse tugevdamine, tagades piisava ELi kaitse igale liikmesriigile, keda kolmas riik ründab.
5. Arutlemine selle üle, kuidas võidelda desinformatsiooni ja propaganda vastu objektiivsel ja faktilisel viisil.

24. Ettepanek: EL kui tugev osaleja maailmaareenil suhete loomise valdkonnas

EESMÄRK: Teeme ettepaneku, et EL peaks suhetes kolmandate riikidega tegema järgmist.

Meetmed:

1. Kasutama rohkem ära oma kollektiivset poliitilist ja majanduslikku kaalu, rääkides ühel häälel ja tegutsedes kooskõlastatult, ilma et üksikud liikmesriigid lõhestaksid liitu ebakohaste kahepoolsete meetmete kaudu⁴⁰.

³⁵ Vt ECP4 soovitus 25.

³⁶ Töörühma ja täiskogu aruteludest.

³⁷ Vt Prantsusmaa riigisisese paneelarutelu muudatus 2 / üritused.

³⁸ Vt ECP4 soovitus 20 ja Itaalia riigisisese paneelarutelu 2. teemavaldkonna soovitus 7, mida töörühmas edasi arendati.

³⁹ Vt Prantsusmaa riigisisese paneelarutelu 2. muudatust.

⁴⁰ Vt ECP4 soovitus 24 ja Itaalia riigisisese paneelarutelu 2. teemavaldkonna soovitus 7, mida töörühmas edasi arendati.

2. Tugevdama suutlikkust karistada riike, valitsusi, üksusi, rühmitusi või organisatsioone, samuti üksikisikuid, kes ei järgi ELi aluspõhimõtteid, kokkuleppeid ja seadusi, ning tagama juba kehtivate sanktsioonide kiire rakendamise ja jõustamise. Kolmandate riikide suhtes kohaldatavad sanktsioonid peaksid olema proportsionaalsed tegevusega, mis need põhjustas, ning olema mõjusad ja õigeaegselt kohaldatavad⁴¹.
3. edendama kestlikku ja reeglitel põhinevat kaubandust, avades samal ajal Euroopa ettevõtetele uusi kaubandus- ja investeerimisvõimalusi; Kuigi kahepoolsed kaubandus- ja investeerimislepingud on Euroopa konkurentsivõime edendamisel keskse tähtsusega, on võrdsete võimaluste tagamiseks vaja standardeid ja reegleid. EL peab jääma aktiivseks ja usaldusväärseks partneriks, pidades läbirääkimisi selliste kaubanduslepingute üle, millega kehtestatakse ka kõrged kestlikkusstandardid, ning selliseid lepinguid sõlmides ja rakendades.
4. Sõlmima olulisi rahvusvahelisi koostöölepinguid pigem liiduna kui üksikute riikidena⁴².
5. Reformima ELi kaubandus- ja investeerimispoliitikat, et taaskäivitada ülemaailmsed mitmepoolsed suhted, mille eesmärk oleks inimväärsete töökohtade loomine ja põhiliste inimõiguste, sealhulgas töötajate ja ametiühingute õiguste kaitsmine; keskkonna ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamine ning kooskõla Pariisi kliimakokkuleppega; kvaliteetsete avalike teenuste tagamine; ning Euroopa tööstusbaasi tugevdamine. EL peaks aitama ülemaailmse mitmepoolsuse taaskäivitamisele kaasa põhjaliku reformi kaudu, mis põhineb demokraatial ja rahul, solidaarsusel ning inim-, sotsiaalsete ja keskkonnavalaste õiguste austamisel ja ILO rolli tugevdamisel.
6. Lisama kolmandate riikidega sõlmitavatesse koostöö- ja investeerimislepingutesse võitluse inimkaubanduse ja ebaseadusliku sisserände vastu ning koostöö asjakohase repatrieerimise osas.
7. Looma partnerlussuhted arengumaadega, toetades nende taristut ja vastastikku soodsate kaubanduslepingute sõlmimisega aidates neid üleminekul rohelistele energiaallikatele⁴³.
8. Töötama välja mõjusama ja ühtsema poliitika autokraatlike ja hübriidrežiimide suhtes ning arendama partnerlusi selliste riikide kodanikuühiskonna organisatsioonidega.
9. Suurendama ELi valimisvaatlusmissioonide vahendeid.
10. Pakkuma kandidaatriikidele ja potentsiaalsetele kandidaatriikidele usaldusväärseid ühinemisväljavaateid, et edendada rahu ja stabiilsust Euroopas ning luua heaolu miljonitele eurooplastele⁴⁴.

MÄRKUS: Mitmed töörühma liikmed leidsid, et ettepanekud „ELi välistest osalejatest sõltuvuse vähendamine energiavaldkonnas“ ja „ELi läbipaistvus ning tema suhted kodanikega“ on küsimused eelkõige teistele töörühmadele. Mõned liikmed soovisid juhtida lisaks kvalifitseeritud hääletenamusega hääletamisele tähelepanu ka muudele nõukogu ühehäälsuse alternatiividele, nagu muutuv geomeetria, loobumisklauslid ja tõhustatud koostöö. Mõned töörühma liikmed pooldasid mõiste „kestlik“ kasutamist mõiste „eetiline“ asemel ettepanekus „Kaubandus- ja investeerimissuhete standardite määratlemine ELis ja väljaspool seda“. Lahkarvamusi esines küsimuses, kas uute liikmesriikide ühinemiseks peaks jätkuvalt olema vaja kõigi praeguste liikmesriikide ühehäälsel nõusolekul. Oli mitmeid arvamusi selle kohta, millises ulatuses peaksid olema ühised relvajõud. Kaks liiget mainisid lirimaa ühtsuse väljavaadet juhul, kui Põhja-

⁴¹ Vt ECP4 soovitus 22, mida töörühmas edasi arendati.

⁴² Vt Madalmaade riigisisese paneelarutelute soovitus 1 ELi kohta maailmas, mida töörühmas edasi arendati.

⁴³ Vt digiplatvorm ja täiskogu arutelud, mida töörühmas edasi arendati.

⁴⁴ Vt digiplatvorm, mida on töörühmas edasi arendatud.

lirimaa hääletab selle poolt suure reede kokkuleppe sätete kohaselt, ning seda, et EL oleks selliseks võimaluseks valmis.

Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus

25. Ettepanek: Õigusriik, demokraatlikud väärtused ja Euroopa identiteet⁴⁵

Eesmärk: Kõigis liikmesriikides süstemaatiliselt järgida õigusriigi põhimõtteid ja eelkõige teha järgmist.

Meetmed:

1. Tagada, et ELi aluslepingutes ja ELi põhiõiguste hartas sätestatud väärtused ja põhimõtted oleksid ELi liikmeks saamise ja liiduga ühinemise vaieldamatud, pöördumatud ja vältimatud tingimused. ELi väärtusi tuleb kõigis liikmesriikides täiel määral järgida, et need saaksid diplomaatia ja dialoogi kaudu toimida rahvusvahelise normina ja tõmbejõuna. ELi laienemine ei tohiks kahjustada ELi õigustikku seoses põhiväärtuste ja kodanike õigustega.⁴⁶
2. Muuta Euroopa väärtused ELi kodanike jaoks vahetult tajutavaks, eelkõige interaktiivsema ja otsesema kaasamise kaudu. Selleks tuleks tugevdada Euroopa kodakondsust näiteks Euroopa kodakondsuspõhikirjaga, milles sätestatakse kodanikupõhised õigused ja vabadused, ning Euroopa piiriüleste ühenduste ja mittetulundusühingute põhikirjaga. Euroopa väärtusi tuleks edendada ka nn integreeritud paketi kaudu, pakkudes kodanikele didaktilisi elemente ja teabematerjale. Lisaks tuleks arendada Euroopa avalikku sfääri, sealhulgas audiovisuaalseid ja veebipõhiseid meediakanaleid, suunates neisse veelgi enam ELi investeringuid, täiustades olemasolevaid ELi meediakeskusi ja toetades rohkem kui 500 kohalikku Euroopa kontaktbürood.⁴⁷
3. ELi põhiõiguste harta tuleks muuta üldiselt kohaldatavaks ja jõustatavaks. Lisaks tuleks korraldada igaaastaseid õigusriigi teemalisi konverentse (pärast õigusriigi olukorda käsitleva komisjoni aruande esitamist) koos kõigi liikmesriikide delegatsioonidega, millesse kuuluksid juhuslikult valitud mitmekesise taustaga kodanikud, ametnikud, parlamendiliikmed, kohalike omavalitsuste esindajad, sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna esindajad. Tuleks ka jätkuvalt toetada organisatsioone, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioone, kes edendavad õigusriigi põhimõtet kohapeal⁴⁸.
4. Mõjusalt rakendada ja hinnata tingimuslikkuse määruse ja muude õigusriigi vahendite kohaldamisala ning kaaluda nende laiendamist uutele valdkondadele, olenemata viimaste tähtsusest ELi eelarvele. Õigusriigi põhimõtte rikkumise eest karistamiseks tuleks kaaluda kõiki vajalikke õiguslikke võimalusi, sealhulgas aluslepingute muudatusi⁴⁹.
5. Edendada haridus- ja meediaprogramme, mis aitaksid ELi väärtusi muuta sisserändajate integratsiooniprotsessi osaks ning soodustaksid sisserändajate ja ELi kodanike omavahelist suhtlust,

⁴⁵ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike teine paneelarutelu (ECP2) soovitud: 10, 11, 14, 30; Belgia riigisisese paneelarutelu soovitud: 1.3.1, 1.4.2, 1.4.3; Saksamaa riigisisese paneelarutelu soovitud: 5.1, 5.2; Madalmaade riigisisese paneelarutelu soovitud: 1.2.

⁴⁶ ECP2 soovitud 14. Belgia riigisisese paneelarutelu soovitud 1.3.1, 1.4.2 ja 1.4.3 ning Madalmaade riigisisese paneelarutelu soovitud 1.2.

⁴⁷ ECP2 soovitud 11. Saksamaa riigisisese paneelarutelu soovitud 5.1 ja 5.2. Töörühma arutelu.

⁴⁸ ECP2 soovitud 11. Töörühma arutelu. Täiskogu arutelu.

⁴⁹ ECP2 soovitud 10.

et tagada sisserändajate edukas integreerimine ELi ühiskonda ning kasvatada ELi kodanike teadlikkust rändega seonduvatest küsimustest⁵⁰.

26. Ettepanek: Andmekaitse⁵¹

Eesmärk: Tagada kaitsvam ja kodanike vajadusi arvestavam andmekaitluspoliitika ja eelkõige teha järgmist.

Meetmed:

1. Täies ulatuses rakendada kehtivaid andmekaitse õigusakte ja need läbi vaadata, et hinnata vajaduse korral rangemate jõustamismehhanismide rakendamist isikuandmeid töötlevate üksuste suhtes – praegu on see subsidiaarsuse põhimõtet järgides liikmesriikide sõltumatute andmekaitseasutuste pädevuses. Selliste üksuste suhtes tuleks sanktsioone rakendada rangemalt kui õigusnorme järgides praegu tehakse, proportsionaalselt nende aastakäibega (kuni 4%), vajadusel ka nende tegevuse keelamise kaudu, ning neile tuleks igal aastal korraldada sõltumatu audit^{52 53}.
2. Tähtsustada lõimitult ja vaikumisi eraelu puutumatus põhimõtet, näiteks võtta hindamisele ja kasutusele kergesti mõistetavad, kokkuvõtlikud ja kasutajasõbralikud ühtlustatud isikuandmete töötlemisega nõusoleku vormid, milles on selgelt märgitud, mis on vajalik ja mis mitte. Kasutajatel peab olema võimalik anda oma nõusolek andmete töötlemiseks või see lihtsalt, kiiresti ja püsivalt tagasi võtta.^{54 55}
3. Võtta hindamisele ja kehtestada selgemad ja kaitsvamad normid alaealiste isikuandmete töötlemise kohta võimaluse korral ELi isikuandmete kaitse üldmääruses, muu hulgas luua alaealiste tundlike andmete jaoks erikategooria ja ühtlustada ELi liikmesriikides nõusoleku vanusepiir. Kuigi suurem osa eraelu puutumatus käsitlevate nõuete rakendamisest ja teadlikkuse suurendamisest peaks jääma liikmesriikide pädevusse (kaasa arvatud riigi tasandi suuremate investeeringute ja lisavahendite kaudu), peaks ka ELil olema tugevam roll, nt ELi pädevuse loomise kaudu andmekaitse alase kodanikuhariduse vallas⁵⁶.
4. Paremini maksma panna ELi ja selle liikmesriikide andmekaitseasutuste sobivuskriteeriumid kvalifikatsioonide ja sobivuse kohta, et tagada nende liikmete suurim võimalik sõltumatus^{57 58}.

27. Ettepanek: Meedia, vaeuudised, desinformatsioon, faktikontroll, küberturvalisus⁵⁹

⁵⁰ ECP2 soovitus 30.

⁵¹ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: ECP2 soovitud: 7, 8, 9. Madalmaade riigisisese paneelarutelu soovitud: 1.3 ja 4.3.

⁵² ECP2 soovitus 7. Töörühma arutelu.

⁵³ Teemat on käsitletud ka digiülemineku töörühm.

⁵⁴ ECP2 soovitus 9.

⁵⁵ Teemat on käsitletud ka digiülemineku töörühm.

⁵⁶ ECP2 soovitus 8. Madalmaade riigisisese paneelarutelu soovitud 1.3 ja 4.3.

⁵⁷ ECP2 soovitud 7 ja 8.

⁵⁸ Teemat on käsitletud ka digiülemineku töörühm.

⁵⁹ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: ECP2 soovitud: 5, 12, 13, 17, 28; Belgia riigisisese paneelarutelu soovitud: 1.5.1 ja 2.1.1 – 2.4.3; Madalmaade riigisisese paneelarutelu soovitus 3.1

Eesmärk: Võidelda väärinfo vastu, edendada jätkuvalt meedia sõltumatust ja mitmekesisust ning meediapädevust ja eelkõige teha järgmist:

Meetmed:

1. Võtta vastu õigusakt meedia sõltumatust ähvardavate ohtude tõrjumise kohta kogu ELi hõlmavate miinimumnõuete abil, kaasa arvatud meedia ärimudeli läbivaatamine, et tagada ELi meediaturu terviklikkus ja sõltumatus⁶⁰;
2. Panna meediasektoris rangelt maksma ELi konkurentsireeglid, et tõrjuda suuri meediamonopole ning tagada meedia pluralism ja sõltumatus lubamatust poliitilisest, ärilisest ja/või välissekkumisest. Edendada tuleks ka kvaliteetset ajakirjandust, kus kehtivad kõrged eetika- ja eneseregulatsiooni nõuded⁶¹;
3. Luua ELi asutus, mille ülesanne oleks tõrjuda ja vastustada suunatud desinformatsiooni ja sekkumist, suurendada olukorrateadlikkust ning tugevdada faktikontrolliga tegelevaid organisatsioone ja sõltumatut meediat. Samuti tuleks aktiivsemalt toetada ja edendada nn vihjeliine ja selliseid veebisaitte nagu Europe Direct, mille kaudu kodanikud ja liikmesriikide meedia saavad nõutada ja saada faktikontrollitud teavet Euroopa poliitika ja poliitika kohta;^{62 63}
4. Tõsta kodanike meediapädevust ja teadlikkust desinformatsiooni ja valeuudiste tahtmatu levitamise suhtes, sealhulgas kohustusliku koolituse kaudu. Ka liikmesriike tuleks üles kutsuda selleks piisavalt inimesi ja rahalisi vahendeid eraldama;⁶⁴
5. Tuginedes olemasolevatele algatustele, nagu desinformatsiooni käsitlev tegevusjuhend ja Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskus (EDMO), nõuda veebiplatvormidelt selgete avalduste esitamist algoritmide kohta, mida nad kasutavad (mis võimaldab kasutajatel otsustada, kas nad annavad nende kohta nõusoleku), ja desinformatsiooniga seotud ohtude kohta, millega kasutajad võivad kokku puutuda, ning samal ajal kaitsta õigust seaduslikule sõnavabadusele ja õigust eraelu puutumatusse⁶⁵
⁶⁶.

28. Ettepanek: Meedia, valeuudised, desinformatsioon, faktikontroll, küberturvalisus

Eesmärk: Tugevdada ELi rolli hübriidohtude vastases võitluses ja eelkõige teha järgmist:

Meetmed:

1. Tugevdada ELi küberturvalisuse ametit (ENISA), et jätkuvalt kaitsta üksikisikuid, organisatsioone ja institutsioone küberturvalisuse rikkumiste ja tehisintellekti kuritegelikel eesmärkidel kasutamise eest. Samal ajal tuleks tugevdada isikuandmete kaitset;^{67 68}

⁶⁰ ECP2 soovitus 5. Belgia riigisisese paneelarutelu soovitus 2.1.1 Madalmaade NCP soovitus 3.1

⁶¹ ECP2 soovitus 12. Belgia riigisisese paneelarutelu soovitus 2.1.4

⁶² ECP2 soovitused 17 ja 28. Belgia riigisisese paneelarutelu soovitused 1.5.1, 2.1.3, 2.2.1. ja 2.2.2

⁶³ Teemat on käsitletud ka digiülemineku tööühm.

⁶⁴ ECP2 soovitused 5 ja 28. Belgia riigisisese paneelarutelu soovitused 2.3.2 ja 2.3.3

⁶⁵ ECP2 soovitus 28. Belgia riigisisese paneelarutelu soovitused nr 2.3.1., 2.4.1. ja 2.4.2.

⁶⁶ Teemat on käsitletud ka digiülemineku tööühm.

⁶⁷ ECP2 soovitus 13.

⁶⁸ Teemat on käsitletud ka digiülemineku tööühm.

2. Tõhustada riikide küberturvalisusasutuste tegevuse koordineerimist ja teha lisapingutusi, et tagada ELi tasandi reeglite nõuetekohane rakendamine riigi tasandil^{69 70}.

29. Ettepanek: Diskrimineerimisvastane võitlus, võrdsus ja elukvaliteet⁷¹

Eesmärk: Võtta meetmeid elutingimuste ühtlustamiseks kogu ELis ja ELi kodanike sotsiaal-majandusliku elukvaliteedi parandamiseks ja eelkõige teha järgmist:

Meetmed:

1. Ekspertide ja sotsiaalpartneritega konsulteerides töötada välja selged elukvaliteedi näitajad, sealhulgas majanduslikud, sotsiaalsed ja õigusriigiga seonduvad kriteeriumid, et koostada selge ja realistlik ajakava sotsiaalsete standardite tõstmiseks ja ELi ühise sotsiaal-majandusliku struktuuri saavutamiseks, muu hulgas Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise kaudu. Kõik see tuleks integreerida majanduse juhtimise raamistikku ja Euroopa poolaasta protsessi^{72 73};
2. Suurendada ja hõlbustada avaliku sektori investeringuid haridusse, tervishoidu, eluasemesse, füüsilistesse taristutesse ning eakate ja puuetega inimeste hooldamisse. Lisainvesteringutega tuleks kodanikele tagada ka asjakohane töö- ja eraelu tasakaal. Sellised investeringud tuleks teha täiesti läbipaistvalt, nii et oleks võimalik jälgida kogu protsessi⁷⁴;
3. Soovitada maksustada suuri ettevõtteid, võidelda maksuparadiiside kasutamise võimaluse vastu ja lõpetada nende olemasolu ELis, eesmärgiga suurendada avaliku sektori investeringuid sellistes prioriteetsetes valdkondades nagu haridus (stipendiumid, Erasmus) ja teadusuuringud. Kogu ELi hõlmav võitlus maksudest kõrvalehoidmise vastu peaks olema ka moodus, millega koguda vahendeid riigi poolt rahastatavate algatuste tarbeks^{75 76};
4. Kehtestada tööturul rakendamiseks kogu ELi hõlmavad diskrimineerimisvastased kriteeriumid ja motiveerida eraettevõtteid võtma tööle inimesi, keda on tavaliselt kõige rohkem diskrimineeritud (noored, eakad, naised, vähemused), sealhulgas toetuste ning teise sammuna ajutiste kvootide kaudu. Sellega peaksid olema tihedalt seotud sotsiaalpartnerid. Diskrimineerimist väljaspool tööturгу tuleks takistada ka seadusega, samuti tuleks edendada võrdõiguslikkust⁷⁷;
5. Tagada mõõduka tasuga lasteaedade loomine ja soodustamine nii avalikus kui ka erasektoris ning tasuta lastehoid nende jaoks, kes seda vajavad⁷⁸.

⁶⁹ ECP2 soovitus 13.

⁷⁰ Teemat on käsitletud ka digiülemineku töörühm.

⁷¹ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: ECP2 soovitud: 1, 2, 21, 22 ja 23; Madalmaade riigisisese paneelarutelu soovitus 1.1

⁷² ECP2 soovitus 22. Töörühma arutelu.

⁷³ Teemat on käsitletud ka tugevama majanduse, sotsiaalse õigluse ja töökohtade töörühm.

⁷⁴ ECP2 soovitus 21. Madalmaade riigisisese paneelarutelu soovitus 1.1

⁷⁵ ECP2 soovitus 23.

⁷⁶ Teemat on käsitletud ka tugevama majanduse, sotsiaalse õigluse ja töökohtade töörühm.

⁷⁷ ECP2 soovitus 1. Töörühma arutelu.

⁷⁸ ECP2 soovitus 2. Töörühma arutelu.

30. Ettepanek: Loomade õigused, põllumajandus⁷⁹

Eesmärk: Võtta otsustavaid meetmeid keskkonnasõbralikuma ja kliimale orienteeritud põllumajanduse arendamiseks ja tagamiseks ning eelkõige teha järgmist:

Meetmed:

1. Võtta kasutusele üksikasjalikud, mõõdetavad ja ajaliselt piiritletud miinimumkriteeriumid põllumajandusloomade kaitseks, et tagada kõrgemad loomade heaolu normid kooskõlas kestlikkuse eesmärkidega ja lähtudes toidusüsteemi integreeritud käsitusest^{80 81};
2. Kehtestada rahalised sanktsioonid põllumajandustegevuse negatiivsete välismõjude eest (nt kasvuhoonegaaside heide, pestitsiidide kasutamine, vee liigkasutamine, pikamaatransport jne), lähtudes nende keskkonnamõjust. Sellest lähtuvalt, sealhulgas tollimaksude kaudu, tuleks hinnata ka ELi imporditavaid põllumajandustooteid, et kaotada madalamatest keskkonnanõuetest tulenev konkurentsieelis⁸²;
3. Vähendada põllumajandusliku masstootmise toetusi, kui selline tootmine ei aita kaasa kestlikule üleminekule, ja suunata need ressursid ümber keskkonnasäästliku põllumajanduse toetamiseks, tagades samal ajal mõõduka hinnaga toiduained^{83 84}.

⁷⁹ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: ECP2 soovitused: 3, 4 ja 6.

⁸⁰ ECP2 soovitus 3.

⁸¹ Teemat on käsitletud ka kliimamuutuste ja keskkonna tööühm.

⁸² ECP2 soovitus 4.

⁸³ ECP2 soovitus 6.

⁸⁴ Teemat on käsitletud ka kliimamuutuste ja keskkonna tööühm.

Digiüleminek

Euroopast peab digiülemineku valdkonnas saama ülemaailmne liider ja standardite kehtestaja ning ta peab kujundama välja Euroopa tegevussuuna, mille eesmärk on ehitada üles eetiline, inimkeskne, läbipaistev ja turvaline digiühiskond. Euroopa peab seadma kõrged eesmärgid ja kasutama täiel määral ära digiüleminekuga tekkivaid võimalusi, samas aga ka tegelema digiüleminekuga kaasnevate riskide ja probleemidega. Digiüleminekut tuleb arvesse võtta kõikides küsimustes, kuna see puudutab meie ühiskonna kõiki valdkondi. Sellega seoses viidati Euroopa deklaratsioonile digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks, ning tehti ettepanekuid kaaluda võimalikku tulevast digiõiguste hartat.

Venemaa agressioon Ukrainas on vaid lisanud kaalu paljudele ettepanekutes käsitletud punktidele, nagu vajadus digitaalse suveräänsuse järele, suurem keskendumine küberkaitsele ja kaitse desinformatsiooni eest. Samuti on see näidanud, et konfliktid mõjutavad tänapäeval ka digitaalvaldkonda, mis tõstatab uusi küsimusi, nagu isikuandmete varguse pikaajalised tagajärjed ja nende andmete ebaseaduslik kasutamine tulevikus.

31. Ettepanek: Juurdepääs digitaristule⁸⁵

Eesmärk: Võrdne juurdepääs internetile on iga Euroopa kodaniku põhiõigus. Teeme ettepaneku, et kõigil peaks Euroopas olema tegelik juurdepääs internetile ja digiteenustele ning et ELi digitaristu peaks olema autonoomne järgmiste meetmete kaudu.

Meetmed:

1. investeerida kvaliteetsetesse ja uuenduslikesse digitaristutesse (sh Euroopas välja töötatud 5G ja 6G) (ECP1 soovitus 40 ja 47, Madalmaade NCP soovitus 1);
2. tagada kõikjal ELis kiire, taskukohane, turvaline ja stabiilne internetiühendus, pidades silmas ka rändlust, seades prioriteediks internetiühenduse toomise võrguga katmata aladele, maapiirkondadesse, äärepoolsetesse ja perifeersetesse piirkondadesse, et vähendada liikmesriikides ja nende vahel digitaalset lõhet ja tagada, et kedagi ei jäeta kõrvale (ECP1 soovitus 17, 47 ja Madalamaade NCP soovitus 1);
3. edendada digi- ja elektritaristu kasutuselevõttu avalikes ja eraruumides, et võimaldada elektri- ja autonoomsete sõidukite kasutamist (töörühma arutelu)⁸⁶;
4. võtta meetmeid selleks, et tagada aus ja avatud konkurents ning vältida monopole, seotust kindla tarnijaga, andmete koondumist ning taristu ja teenustega seotud sõltuvust kolmandatest riikidest, parandades turuolukorda tarbija seisukohast (ECP1 soovitus 17);
5. muuta prioriteediks laste, perede ja eakate inimeste ning haavatavate rühmade jaoks internetile ja riistvarale juurdepääsu tagamine, pidades eriti silmas juurdepääsu haridusele, avalikele teenustele ja tervishoiule (ECP1 soovitus 17 ja töörühma arutelu);
6. parandada kodanike ja ettevõtjate digitaalset juurdepääsu olulistele avalikele ja erateenustele ja nende kättesaadavust, näiteks haldusmenetluste valdkonnas, ning tagada neile teenustele kaasav juurdepääs ja toetus, näiteks kasutajatoe kaudu (töörühma arutelu, MDP);
7. kvaliteetsete digistandardite ühtlustamine ja andmete turvalise liikuvuse parandamine, et hõlbustada piiriülest koostalitlusvõimet (töörühma arutelu, MDP);

⁸⁵ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitusel: Euroopa kodanike esimese paneelarutelu (ECP 1) soovitus 17, 40, 47; Madalmaade NCP soovitus 1

⁸⁶ Vt linki ECP3 soovitusele 38, mis puudutab elektrisõidukite taristut

8. digitaristu ja digiülemineku keskkonnamõju kaalumine, et muuta digiüleminek kestlikuks ja püüelda roheline digiühiskonna poole. (töörühma arutelu, MDP).

32. Ettepanek: Digikirjaoskus ja digioskused inimeste mõjuvõimu suurendamiseks⁸⁷

Eesmärk: Teeme ettepaneku, et EL tagaks, et digiüleminekust saavad kasu kõik Euroopa kodanikud, andes neile vajalikud digioskused ja -võimalused järgmiste meetmete kaudu.

Meetmed:

1. Tagada juurdepääs formaalsele ja mitteformaalsele digikirjaoskuse ja digioskuste koolitusele ja haridusele kõigis eluetappides, sh koolide õppekavas, tuginedes olemasolevatele Euroopa tasandi algatustele, pöörates erilist tähelepanu haavatavate rühmade ja eakate kaasamisele, laste digioskuste parandamisele viisil, mis on kooskõlas nende tervisliku arenguga, ja digitaalse ebavõrdsuse, sealhulgas soolise digilõhe vastu võitlemisele (ECP1 soovitus 8, Itaalia NCP soovitus 5.2 ja töörühma arutelu);
2. Tagada interneti ohutu kasutamine, mille raames julgustatakse liikmesriike korraldama digioskuste koolitust kõigile vanuserühmadele, kasutades Euroopa tasandil kehtestatud standardprogramme ja õppekavasid, mis käsitlevad näiteks internetiga seotud riske ja võimalusi, kasutajate internetiõigusi ja netiketti (ECP1 soovitus 47, töörühma arutelu);
3. Võtta kõiki vajalikud meetmed tagamaks, et ühiskonnas toimuva digiülemineku käigus ei jäeta sellest kõrvale eakaid inimesi ja et tehnoloogia on neile kättesaadav, edendades programme ja algatusi, mille raames korraldatakse näiteks nende vajadustele kohandatud kursusi. Samal ajal tuleks tagada, et esmatähtsaid teenuseid oleks võimalik kasutada ka isiklikult kohale minnes ja mittedigitaalsete vahendite abil (ECP1 soovitus 34 ja 47);
4. Võtta koolides kasutusele digioskuste alase ELi sertifitseerimissüsteemi, mis valmistab noori ette tuleviku tööturu jaoks (ECP1 soovitus 8);
5. Töötada välja ELi tasandil koordineeritavad koolitusalgatused töötajate ümberõppeks ja oskuste täiendamiseks, et jääda tööturul konkurentsivõimeliseks, võttes eriti arvesse väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes vajalikke pädevusi ja oskusi, ja koolitada digieksperte (ECP1 soovitus 8 ja töörühma arutelu);
6. Suurendada teadlikkust olemasolevatest digiplatvormidest, mis võimaldavad inimestel saada kontakti tööandjatega ja aitavad neil ELis tööd leida, nagu Euroopa tööalase liikuvuse portaal (EURES) (ECP1 soovitus 8);
7. Hoogustada hariduse, sh kõrghariduse digitaliseerimiseks tehtavaid investeeringuid ja jõupingutusi (töörühma arutelu, MDP).

33. Ettepanek: Turvaline ja usaldusväärne digiühiskond – küberturvalisus ja desinformatsioon⁸⁸

⁸⁷ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike esimese paneelarutelu (ECP1) soovitus 8, 34, 47, Itaalia NCP soovitus 5.2

⁸⁸ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike esimese paneelarutelu (ECP1) soovitus 39, 46, riigisisel kodanike paneelarutelul (NCP) tehtud Leedu soovitus 2.6 ja Madalmaade soovitus 1

Eesmärk: Teeme ettepaneku, et turvalise, vastupanuvõimelise ja usaldusväärse digiühiskonna saavutamiseks peaks EL tagama kehtivate õigusaktide tõhusa ja kiire rakendamise ning tal peaksid olema suuremad volitused küberturvalisuse suurendamiseks, ebaseadusliku sisu ja küberkuritegevusega tegelemiseks, valitsusväliste osalejate ja autoritaarsete riikide tekitatud küberohtude vastu võitlemiseks ja neist taastumiseks ning desinformatsiooni vastu võitlemiseks järgmiste vahenditega.

Meetmed:

1. Suurendada Europoli juures tegutseva küberkuritegevuse vastase võitluse Euroopa keskuse finants- ja inimressursside alast suutlikkust, et võimaldada küberkuritegevuse vastu võitlemisel ja ulatuslike rünnakute vastu vajaliku Euroopa ühise küberkaitsevõime ülesehitamisel ennetavamalt lähenemisviisi, sh parandades koostööd (ECP1 soovitus 39, Leedu NCP soovitus 2.6, Madalmaade NCP soovitus 1, tööühma arutelu);
2. Võtta vajalikke meetmeid, et olla valmis ulatuslikeks rünnakuteks ja elektrikatkestusteks ning neist kiiresti taastuda, nt vastupidava taristu ja alternatiivsete sidekanalite tagamisega (tööühma arutelu);
3. Tagada liikmesriikides küberkuritegevuse korral sarnased karistused ning nende kiire ja tõhusa rakendamise, koordineerides paremini kohalike, piirkondlike ja riiklike küberturvalisuse keskuste ja ametiasutuste tööd (ECP1 soovitus 39);
4. Suurendada digikirjaoskust ja kriitilist mõtlemist, et võidelda desinformatsiooni, internetiohtude ja vaenukõne, ning samuti petuskeemide ja alusetult soodsamate hindade vastu (tööühma arutelu);
5. Võidelda desinformatsiooni vastu õigusaktide ja suunistega, millega nõutakse digiplatvormidelt ja sotsiaalmeediaettevõtetelt desinformatsiooni võimaldavate kitsaskohtadega tegelemist ning läbipaistvusmeetmete rakendamist, sealhulgas näiteks tehisintellekti algoritmide kasutuselevõttu, mis võib tuua esile sotsiaalmeedias ja uues meedias sisalduva teabe usaldusväärse, pakkudes kasutajale faktikontrollitud teabeallikaid. Algoritmide kasutamisel peaks inimestele jääma lõplik kontroll otsustusprotsesside üle (ECP1 soovitus 46 ja tööühma arutelu);
6. Toetada selliseid digiplatvorme, mis tagavad meediakanalite paljususe ning pakuvad ressursse ja algatusi selleks, et hinnata ilma igasuguse tsensuurita traditsioonilisest meediast (nt televisioon, trükiajakirjandus, raadio) ja muust meediast saadud teabe usaldusväärset ja erapooletust, pidades täielikult kinni meediavabaduse põhimõttest, ning anda kodanikele teavet uudiste kvaliteedi kohta (ECP1 soovitus 46).

34. [Ettepanek: Turvaline ja usaldusväärne digiühiskond – andmekaitse](#)⁸⁹

Eesmärk: Edendame üksikisikute andmesuveräänsust, paremat teadlikkust ning kehtivate andmekaitse-eeskirjade tõhusamat rakendamist ja jõustamist, et suurendada isiklikku kontrolli oma andmete üle ja piirata andmete väärkasutust järgmiste vahenditega.

Meetmed:

1. Selgitada paremini andmekaitse-eeskirju, suurendada läbipaistvust ja parandada teabevahetust, koostades suunised teadva nõusoleku tekstide kohta, milles kasutatakse kõigile arusaadavat lihtsat ja selget keelt, sealhulgas visuaalsemaid viise andmete kasutamiseks nõusoleku andmiseks, millega kaasneb ka teavituskampaania ning vajalike oskuste tagamine neile, kes andmeid töötlevad, ja abivajajate nõustamine (ECP1 soovitused 42, 45 ja Madalmaade NCP soovitus 2);

⁸⁹ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitustel: Euroopa kodanike esimese paneelarutelu (ECP1) soovitused 42, 43, 44, 45, Madalmaade riigisisel kodanike paneelarutelul (NCP) tehtud soovitus 2

2. Tagada, et andmete taaskasutamiseks või edasimüümiseks vaikimisi nõusoleku kehtivat keeldu kohaldatakse (ECP1 soovitus 42);
3. Tagada, et kasutajate taotlusi andmete alaliseks kustutamiseks menetletakse kindlaksmääratud aja jooksul (ECP1 soovitus nr 42);
4. Anda kasutajatele selge ja võimalikult lühike teave selle kohta, kuidas ja kes andmeid kasutavad (ECP1 soovitus nr 42);
5. Tagada, et Euroopa-välised ettevõtjad järgivad Euroopa andmekaitse-eeskirju (ECP1 soovitused 42 ja 43);
6. Julgustada ELi tasandil sellise sertifitseerimissüsteemi loomist, mis kajastab kergesti leitaval, selgel ja lihtsal viisil isikuandmete kaitse üldmääruse järgimist ning mille sertifikaat peab olema nähtav veebisaitidel ja platvormidel ning mille peaks välja andma Euroopa tasandi sõltumatu sertifitseerija. See ei tohiks tekitada väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ebaproportsionaalset koormust (ECP1 soovitus 44, töörühma arutelu);
7. Tagada kodanike tõhus ja kiire abistamine, kui neil tekib probleeme loobumise või nõusoleku tühistamisega. Selleks tuleb sekkuv käitumine paremini määratleda ning Euroopa tasandil tuleks välja töötada suunised ja mehhanismid andmete jagamisest loobumiseks ja selle kohta antud nõusoleku tühistamiseks ning petturite tuvastamiseks ja karistamiseks (ECP1 soovitus 43 ja töörühma arutelu);
8. Näha ette karistused, sealhulgas trahv, mis on proportsionaalne ettevõtja käibega, ja ettevõtjate tegevuse piiramine, nt soovimatu andmetöötluse ajutine või alaline keelamine, ning tagada, et selle jõustamine Euroopa Andmekaitseinspektori ja riiklike asutuste poolt (ECP1 soovitused 42, 43 ja töörühma arutelu).

35. Ettepanek: Digitaalne innovatsioon majanduse tugevdamiseks⁹⁰

Eesmärk: Teeme ettepaneku, et EL edendaks digiteerimismeetmeid, mis tugevdavad majandust ja ühtset turgu õiglasel ja kestlikul viisil, suurendavad Euroopa konkurentsivõimet tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas, tõhustavad digitaalset ühtset turgu igas suuruses ettevõtete jaoks ning teevad Euroopast digiülemineku ja inimkeskse digiteerimise valdkonnas ülemaailmse liidri järgmiste meetmete abil:

Meetmed:

1. kehtestada või muuta tõhusamaks õigusaktid, millega reguleeritakse (inimkeskset) arukat töötamist, võttes arvesse mõju töötajate füüsilisele ja vaimsele tervisele, nt tagades õiguse tööst välja lülituda; inimkeskne lähenemisviis peaks hõlmama inimkontrolli põhimõtet (ECP1 soovitus nr 7 ja töörühma arutelu)⁹¹;
2. võtta vastu ELi õigusaktid, mis motiveerivad ettevõtteid olema sotsiaalselt vastutustundlikud ja tagama, et kvaliteetsed arukad töökohad jääksid Euroopasse, ning vältima seega sellist töökohtade ümberpaigutamist riikidesse, kus kulud on väiksemad. Stiimulid võivad olla rahalised ja/või mainepõhised ning nende puhul tuleks arvesse võtta rahvusvaheliselt tunnustatud keskkonnavalaseid, sotsiaalseid ja äriühingu üldjuhtimisega seotud kriteeriume. Selleks peaks EL looma kõigi asjaomaste sidusrühmade ekspertidest koosneva töörühma, et neid õigusakte analüüsida ja tõhusamaks muuta (ECP1 soovitus 7);

⁹⁰ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitustel: Euroopa kodanike esimese paneelarutelu (ECP1) soovitused 7, 16, 17, Saksamaa ja Itaalia NCP soovitus 1.3

⁹¹ Vt linki tugevama majanduse töörühmale

3. tagada, et töökohal on tehisintellektiga seotud otsustusprotsesside üle inimjärelevalve ja läbipaistvus selle suhtes, milliseid algoritme kasutatakse; võtta arvesse piiramatu digitaalsete järelevalve negatiivset mõju töökohal; teavitada töötajaid ja konsulteerida nendega enne töötingimusi mõjutava digitehnoloogia kasutuselevõttu; tagada, et uued töövormid, nagu platvormitöö, austavad töötajate õigusi ja tagavad asjakohased töötingimused; (töörühma arutelu);
4. teha algatusi, mis aitaksid toetada kaugtööd, näiteks kontoriruumid, kus on olemas juurdepääs usaldusväärsele ja kiirele internetiühendusele, toetaksid digiõpet ja pakuksid kodukontoritele ergonoomiliste töövahendite hankimiseks ressursse (ECP1 soovitus 17 ja töörühma arutelu);
5. võtta kasutusele üldsusele kättesaadav digitaalne tulemustabel, millega luuakse pingereastamise süsteem, mis näitab ja võrdleb ELi ettevõtete digiküpsuse hetketaset (Saksamaa NCP)
6. saavutada tugev ja konkurentsivõimeline digitaalmajandus ning levitada digiülemineku eeliseid võrdselt kogu Euroopas, keskendudes tehnoloogiale ja innovatsioonile kui majanduskasvu edasiviivale jõule, edendades maailmatasemel murrangulisi teadusuuringuid ja tehes ruumi innovatsiooni ökosüsteemidele kõigis piirkondades, parandades VKEde ja idufirmade tegevuskeskkonda ja õiglast juurdepääsu rahastamisele ning kõrvaldades piiriülest tegevust takistavad õiguslikud või muud kohustused. (Itaalia NCP soovitused 1.3, töörühma arutelu ja MDP)
7. luua Euroopa väärtustel põhinev andmetaristu; rakendada digitaalse eelistamise ja ühekordsuse põhimõtet ning hõlbustada innovatsiooni ja ettevõtluse jaoks digitaalset ja turvalist juurdepääsu andmetele, soodustada avalike teenuste digiteerimist (töörühma arutelu ja MDP);
8. kasutada täielikult ära tehisintellekti usaldusväärse ja vastutustundliku kasutamise potentsiaali, kasutada plokiahela tehnoloogia ja pilveteenuste potentsiaali, kehtestades kaitsemeetmed ja standardid, mis tagavad läbipaistvuse, koostalitlusvõime, usalduse loomise, kasutamise lihtsuse ning diskrimineerivate või kallutatud algoritmide vältimise (töörühma arutelu ja MDP);
9. edendada avatud lähtekoodiga tarkvara ja selle kasutamist hariduse ja koolituse valdkonnas ning vaba juurdepääsu riiklikult rahastatavatele teadusuuringutele ja tarkvarale (töörühma arutelu ja MDP);
10. kehtestada Euroopa ühine digiidentiteet, et hõlbustada piiriüleseid digitehinguid ja -teenuseid, ning luua Euroopa standardite ja suuniste raamistik, millega nähakse ette vajalikud kaitsemeetmed (töörühma arutelu ja mitmekeelne digiplatvorm);
11. hinnata, kui otstarbekas oleks tarbe- ja toidukaupade tootekirjelduste digiteerimine standarditud Euroopa rakenduse kaudu, mis muudaks juurdepääsu kasutajasõbralikumaks ning annaks lisateavet toodete ja tootmisahela kohta (ECP1 soovitus 16).

Euroopa demokraatia

36. Ettepanek: Kodanike teave, osalus ja noored

Eesmärk: Suurendada kodanike osalemist ja noorte kaasamist demokraatiasse Euroopa Liidu tasandil, et arendada eurooplaste „täielikku kodanikukogemust“, tagada, et nende häält kuulda ka valimiste vahelisel ajal ja et osalemine on tõhus. Seetõttu tuleks iga teema puhul kaaluda kõige sobivamat osalemisvormi, näiteks järgnevalt:

1. Parandada olemasolevate kodanike osalemise mehhanismide tõhusust ja töötada kooskõlas ELi õigustikuga välja uued mehhanismid nii, et jagada nende kohta rohkem teavet. Ideaalis peaks kogu teave nende osaluskeskkondade kohta olema kokkuvõtlikult kättesaadav⁹² ühelt ametlikult integreeritud veebilehelt, millel on mitmeid funktsioone⁹³. Tuleks välja töötada mehhanism osalusdemokraatia protsessidest tulenevate poliitiliste ja seadusandlike algatuste jälgimiseks⁹⁴. Osalusmehhanismid peaksid olema kaasavad ja neil peaks olema võimalik jõuda mitmekesise üldsuseni. Tähelepanu tuleks pöörata sisule, teemadele ja moderaatorite oskustele. Need peaksid sisaldama käsitletava poliitika naistele ja haavatavale isikutele avalduva mõju analüüsi⁹⁵;
2. Suurendada ELi institutsioonide ja kodanike vahelist suhtlust internetis ja väljaspool seda erinevate suhtlusvahendite kaudu, et tagada kodanike võimalus osaleda ELi poliitikakujundamise protsessis, avaldada oma arvamust ja saada tagasisidet, ning ELi ametnikele mõeldud harta koostamine kodanike osalemise kohta⁹⁶;
3. Pakkuda kasutajasõbralikku digiplatvormi, kus kodanikud saavad jagada ideid, esitada küsimusi ELi institutsioonide esindajatele ja avaldada oma seisukohti oluliste ELi küsimuste ja seadusandlike ettepanekute teemal, eelkõige noorte kohta. Platvorm peaks võimaldama ka veebipõhiseid küsitlusi⁹⁷;
4. Täiustada ja ühtlustada olemasolevaid mehhanisme Euroopa, riikide ja kohalikul tasandil, et muuta need turvalisemaks, kättesaadavamaks, nähtavamaks ja kaasavamaks⁹⁸;
5. Kaasata kodanike osalemise protsessi organiseeritud kodanikuühiskond ja piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused ning olemasolevad struktuurid, nagu Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Regioonide Komitee^{99,100};
6. Luua kohalike ELi nõunike süsteem, et vähendada ELi institutsioonide ja Euroopa kodanike vahelist distantsi¹⁰¹;
7. Korraldada korrapäraselt kodanike kogunemisi õiguslikult siduva ELi õiguse alusel. Osalejad tuleb valida juhuslikult, kasutades esindatavuskriteeriume, ja osalemist tuleks soodustada. Vajaduse korral toetavad esinduskogu eksperdid, et liikmetel oleks aruteluks piisavalt teavet. Kui institutsioonid ei

⁹² Töörühma muudatused 3A ja 3B

⁹³ ECP2 soovitus nr 32, 37, BE, FR ja NL riigisisised paneelarutelud

⁹⁴ FR riigisisene paneelarutelu

⁹⁵ Töörühma muudatus 8, lühem sõnastus

⁹⁶ ECP2 soovitus nr 29

⁹⁷ ECP2 soovitus nr 19, 32, BE, FR riigisisised paneelarutelud ja DK riiklike ürituste esindaja

⁹⁸ BE riigisisene paneelarutelu

⁹⁹ Töörühma muudatus 7B

¹⁰⁰ BE riigisisene paneelarutelu

¹⁰¹ Kantari lõpparuanne, lk 85.

võta tulemusi arvesse, tuleks seda nõuetekohaselt põhjendada¹⁰². Kodanike ja kodanikuühiskonna osalemine ja eelnev kaasamine on oluline alus poliitiliste otsuste tegemiseks valitud esindajate poolt. EL on rajatud esindusdemokraatiala: Euroopa Parlamendi valimistega annavad kodanikud oma esindajatele selged volitused ja väljendavad kaudselt oma seisukohti ELi poliitika kohta¹⁰³;

8. Anda kodanikuühiskonnale, eriti noorte kodanikuühiskonnale, suuremat rahalist ja muud struktuurset toetust ning toetada kohalikke omavalitsusi kohalike noortenõukogude loomisel¹⁰⁴. Seda on võimalik saavutada Euroopa demokraatia tegevuskava spetsiaalse kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartnerite kaasamist käsitleva samba ja sihtotstarbelise kodanikuühiskonna strateegia kaudu¹⁰⁵;
9. Viia sisse õigusaktide nn noortekontroll, mis hõlmab nii mõjuhinnangut kui ka konsultatsioonimehhanismi noorte esindajatega, kui leitakse, et õigusaktidel on mõju noortele¹⁰⁶;
10. Tugevdada ELi seadusandjate ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahelist koostööd, et kasutada otsustajate ja kodanike vahelist ühenduslüli, milleks on kodanikuühiskonna organisatsioonid¹⁰⁷;
11. Võtta kodanike osalemise elemendid kokku ELi hartas kodanike kaasamiseks ELi asjadesse.

37. Ettepanek: Kodanike teave, osalus ja noored

Eesmärk: Muuta Euroopa Liit mõistetavamaks ja ligipääsetavamaks ning tugevdada ühist Euroopa identiteeti¹⁰⁸, eelkõige järgmiselt:

1. Tagada minimaalne haridustase ELi ja eelkõige selle demokraatlike protsesside, sealhulgas Euroopa integratsiooni ajaloo ja Euroopa kodakondsuse kohta. Igas vanuses inimesed peaksid saama kasu sellistest programmist, mis peaksid olema kujundatud kaasahaaravalt ja eakohaselt, näiteks eriprogrammide ja õppematerjalide väljatöötamise teel, mis on mõeldud lastele ja koolidele¹⁰⁹; ning mitteformaalse hariduse valdkonnas tegutsevatele kodanikuühiskonna organisatsioonidele¹¹⁰;
2. Muuta usaldusväärne teave ELi kohta kõigile kodanikele kättesaadavaks hõlpsal ja kaasaval viisil. ELi institutsioonid ja esindajad peaksid kasutama arusaadavat keelt ja vältima oma teadetes bürokratlike terminite kasutamist, säilitades samal ajal teabe kvaliteedi ja asjatundlikkuse ning kohandades teavet erinevate suhtluskanalite ja sihtrühmade profiilidega¹¹¹. EL peaks kaaluma näiteks mobiilirakenduse loomist, kus ELi poliitikat puudutav teave on esitatud selges keeles¹¹². Tuleks teha

¹⁰² ECP2 soovitus nr 39, BE riigisisene 3. paneelarutelu

¹⁰³ Töörühma muudatus 10A, lühem sõnastus

¹⁰⁴ Taani riiklike ürituste esindaja

¹⁰⁵ Töörühma muudatus 54C

¹⁰⁶ Taani riiklike ürituste esindaja

¹⁰⁷ Taani riiklike ürituste esindaja

¹⁰⁸ Töörühma muudatus 15A, kompromiss-sõnastus

¹⁰⁹ ECP2 soovitus nr 24, 36, 38, BE riigisisene paneelarutelu

¹¹⁰ Töörühma muudatus 16C

¹¹¹ ECP2 soovitus nr 33, BE, FR ja NL riigisisene paneelarutelu

¹¹² ECP2 soovitus nr 26

erilisi pingutusi, et jõuda noorte inimesteni digitaalmeedia, noorteliikumiste ja erinevate „saadikute“ (organisatsioonid ja üksikisikud) kaudu, kes selgitavad¹¹³ ELi projekti¹¹⁴;

3. Kasutada rohkem tehisintellekti¹¹⁵ ja tõlketehnoloogiat keelebarjääride vältimiseks,¹¹⁶ tagades puuetega inimestele juurdepääsu kõigile digitaalsetele vahenditele ja nende kasutatavuse¹¹⁷;
4. Kaitsta ja toetada vaba, pluralistlikku ja sõltumatut meediat ning julgustada meediakanaleid, sealhulgas avalik-õiguslikke ringhäälinguorganisatsioone ja avalikke uudisteagentuure ning Euroopa meediat kajastama Euroopa küsimusi korrapärasemalt, austades samas nende vabadust ja sõltumatust, et tagada korrapärane ja põhjalik kajastamine kõigis ELi liikmesriikides¹¹⁸, tõhustada võitlust desinformatsiooni ja välissekkumise vastu ning tagada ajakirjanike kaitse¹¹⁹;
5. Tuua Euroopa kodanikele lähemale ja parandada¹²⁰ kohalikul tasandil kontaktpunkte ja spetsiaalseid keskusi ehk „Euroopa maju“, et pakkuda kodanikele vahendeid, teavet ja nõuandeid ELi küsimustes, samuti kuulata nende muresid ja osaleda aruteludes ühendustega, et aidata levitada kodanike seisukohti Euroopa tasandil¹²¹;
6. Võtta lisameetmeid eurooplaste seas ühise identiteedi tugevdamiseks, näiteks ELi fondi kaudu, et toetada ELi kodanike vahelist lühi- ja pikemaajalist internetipõhist ja -välist suhtlemist (nt vahetusprogrammid, paneelid, kohtumised), luua ühiseid spordiüritusi ja -meeskondi või muuta Euroopa päev (9. mai) kõigi ELi kodanike jaoks täiendavaks¹²² riigipühaks¹²³.

38. Ettepanek: Demokraatia ja valimised

Eesmärk: Tugevdada Euroopa demokraatiat, tugevdades selle aluseid, suurendades osalemist Euroopa Parlamendi valimistel, edendades riikidevahelist arutelu Euroopa küsimuste üle ja tagades tugeva sideme kodanike ja nende valitud esindajate vahel, eelkõige tuleks teha järgmist:

1. Tagada aluslepingutes sätestatud ELi väärtuste, sealhulgas õigusriigi põhimõtte ja tugeva sotsiaalse mudeli kaitse¹²⁴, mis on Euroopa demokraatia keskmes. Suhtes liiduväliste riikidega tuleks Euroopa Liidul kõigepealt tugevdada ühiseid demokraatlikke väärtusi oma piirides. Ainult pärast selle saavutamist saab Euroopa Liit olla meie demokraatliku mudeli saadik riikides, kes on selle elluviimiseks valmis ja kes tahavad seda teha, kasutades diplomaatiat ja dialoogi;¹²⁵

¹¹³ Töörühma muudatus 17

¹¹⁴ BE riigisisene paneelarutelu

¹¹⁵ Töörühma muudatus 18A

¹¹⁶ ECP2 soovitus nr 25

¹¹⁷ Töörühma muudatus 18B

¹¹⁸ ECP2 soovitus nr 31, BE ja NL riigisisese paneelarutelud

¹¹⁹ Muudatused 19A–19A, ümbersõnastamine teksti kohandamiseks

¹²⁰ Töörühma muudatus 21, kompromiss

¹²¹ BE ja FR riigisisese paneelarutelud

¹²² Töörühma muudatus 23B

¹²³ ECP2 soovitus nr 27, BE riigisisene paneelarutelu

¹²⁴ Töörühma muudatus 25C

¹²⁵ ECP soovitus nr 14

2. Kavandada kogu ELi hõlmavat rahvahääletust, mille Euroopa Parlament käivitaks erandjuhtudel kõigi Euroopa kodanike jaoks eriti olulistest küsimustes;¹²⁶
3. Muuta ELi valimisõigust, et ühtlustada Euroopa Parlamendi valimiste tingimusi (valimisiga, valimispäev, nõuded valimisringkondadele, kandidaatidele, erakondadele ja nende rahastamisele) ning liikuda hääletamise suunas „kogu liitu hõlmava nimekirja“ või „riikidevaheliste nimekirjade“ alusel¹²⁷, kus on kandidaate mitmest liikmesriigist, olles arvesse võtnud¹²⁸ ELi liikmesriikide kodanike arvamusi selles küsimuses.¹²⁹
 -) Osa Euroopa Parlamendi liikmetest tuleks valida kogu Euroopa Liitu hõlmava nimekirja kaudu, ülejäänud valitakse liikmesriikides;¹³⁰
 -) Selle reformi eesmärk peaks olema ka hõlbustada digitaalsete hääletamisvõimaluste kasutamist¹³¹ ja tagada puuetega inimeste tegelik hääleõigus;¹³²
4. Tugevdada kodanike ja nende valitud esindajate vahelisi sidemeid, võttes arvesse riiklikke eripärasid ja kodanike soovi olla neile lähemal ja tunda, et nende mureküsimused viivad Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide valitud esindajate konkreetsete meetmeteni.¹³³ See on universaalne probleem ja tuleks kaasata igas vanuses inimesi;¹³⁴
 -) Euroopa kodanikel peaks olema suurem sõnaõigus selle osas, kes valitakse komisjoni presidendiks. Seda on võimalik saavutada kas komisjoni presidendi otsevalimiste¹³⁵ või esikandidaatide süsteemi abil;¹³⁶

¹²⁶ ECP soovitus nr 18; NB! Kodanike esindajad selgitasid, et seda tuleks hoolikalt rakendada ja kasutada.

¹²⁷ Euroopa Komisjoni esindajad selgitasid, et seda tuleks rakendada pärast üleminekuperioodi, mitte kiirustada.

¹²⁸ Töörühma muudatused 28E,G,H

¹²⁹ ECP2 soovitus nr 16, NL riigisisene 20. paneelarutelu, kus jäädi riikidevaheliste nimekirjade suhtes eriarvamustele.

¹³⁰ ECP2 soovitus nr 16 alusel, arutelu töörühmas

¹³¹ ECP2 soovitus nr 19 ja MDP

¹³² Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

¹³³ Töörühma muudatus 32B

¹³⁴ ECP2 soovitus nr 36, BE ja FR riigisisese paneelarutelu

¹³⁵ FR riigisisene paneelarutelu („Euroopa Komisjoni presidendi valimine üldistel valimistel“), MDP (Kantari lõpparuanne: Rühm postitajaid arutab komisjoni presidendi otsest valimist kodanike poolt).

¹³⁶ ELi seisukoht: Euroopa Komisjoni presidendiks valitakse selle Euroopa erakonna esikandidaat, kes on saanud Euroopa Parlamendi valimistel kõige rohkem hääli ja keda toetab Euroopa Parlamendi liikmete enamus. Kui koalitsiooni enamust ei õnnestu saavutada, tuleks ülesanne anda järgmisele esikandidaadile. Selleks võivad Euroopa erakonnad esitada kandidaate komisjoni presidendi ametikohale. Hr Paulo Rangel: esikandidaatide protsessi tugevdamiseks tuleks Euroopa Parlamendi ja Euroopa Ülemkogu positsioonid vahetada ning see tähendab aluslepingu muutmist: Euroopa Parlament teeks ettepaneku ja nõukogu kiidaks heaks komisjoni presidendi. MDP (Kantari lõpparuanne: „Rühm postitajaid arutab komisjoni presidendi valimist ja volinike ametisse nimetamist, sealhulgas esikandidaatide süsteemi“). EYE, lk 23: „Komisjoni presidendikandidaate ei tohiks valida võitnud erakondade vahelistel kinnistel läbirääkimistel. Peaksime kehtestama esikandidaadi süsteemi, kus iga erakond teatab enne valimiskampaaniat oma kandidaadi komisjoni presidendiks, juhul kui antud erakond saab enamuse. Aktiivne osalemine kampaanias ja otsene suhtlemine kodanikega võimaldab tulevasel presidendil luua tihedamaid sidemeid Euroopa elanikkonnaga.“ ja töörühma arutelu.

-) Euroopa Parlamendil peaks olema õigus teha õigusloomega seotud algatusi, et pakkuda välja¹³⁷ arutatavad teemad ja seejärel võtta vastu vajalikud tekstid aruteludest tulenevate soovitude järgimiseks¹³⁸;
-) Euroopa Parlament peaks otsustama ELi eelarve üle, sest see on liikmesriikide parlamentide õigus¹³⁹;
-) Erakonnad, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja ametiühingud peaksid olema elavamad ja kättesaadavamad, et kodanikud oleksid Euroopa demokraatiasse rohkem kaasatud ja tegevad¹⁴⁰. See aitaks samuti kaasata ELi teemad avalikesse aruteludesse erakondade, organiseeritud kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartnerite kaudu nii Euroopa Parlamendi valimiste ajal kui ka enne riiklike, piirkondlike ja kohalike valimisi¹⁴¹;
Demokraatia väljendub institutsioonides ja ühiskonnas laiemalt, sealhulgas töökohtades sotsiaalpartnerite rolli kaudu¹⁴².

39. Ettepanek: ELi otsustamisprotsess

Eesmärk: Parandada ELi otsustusprotsessi, et tagada ELi tegutsemisvõime, võttes samal ajal arvesse kõigi liikmesriikide huve ning tagades kodanikele läbipaistva ja arusaadava protsessi, eelkõige tuleks teha järgmist:

1. Hinnata ümber ELi institutsioonide otsustus- ja hääletusreeglid, keskendudes ühehäälsel otsuse küsimusele, mis muudab kokkuleppe saavutamise väga keeruliseks, ning tagades samal ajal hääle kaalukuse õiglase arvessevõtmise, et kaitsta väikeste riikide huve¹⁴³;
 -) Kõik ühehäälselt otsustatavad küsimused tuleb otsustada kvalifitseeritud häälteenamusega. Ainsad erandid peaksid olema uute liikmete vastuvõtmine ELi ja muudatused ELi aluspõhimõtetes, nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas¹⁴⁴.
2. Tagada otsuste tegemise läbipaistvus, võimaldada sõltumatutest kodanikest vaatlejatel tähelepanelikult jälgida otsuste tegemise protsessi, tagada laiem¹⁴⁵ õigus tutvuda dokumentidega ning arendada selle alusel tugevamaid sidemeid ja tõhustatud dialoogi kodanike ja ELi institutsioonide vahel¹⁴⁶;

¹³⁷ Töörühma muudatus 34C

¹³⁸ BE riigisisene paneelarutelu (3.2), FR riigisisene paneelarutelu (11), MDP (Kantari lõpparuanne: „Euroopa Parlamendi puhul kutsuvad postitajad kõige sagedamini üles andma parlamendile tegelikku seadusandliku algatuse pädevust“).

¹³⁹ Nõukogu ei arva, et see ettepanek põhineb kodanike soovitusel. Seetõttu ei vasta see kokkulepitud meetodikale.

¹⁴⁰ MDP (Kantari lõpparuanne: „Ühe teise panuse kohaselt peaksid erakonnad muutuma kättesaadavamaks erineva kultuurilise või sotsiaalmajandusliku taustaga inimestele“)

¹⁴¹ Regioonide Komitee / töörühm

¹⁴² Töörühma muudatus 38, kompromiss-sõnastus

¹⁴³ ECP2 soovitus nr 20

¹⁴⁴ ECP4 soovitus nr 21

¹⁴⁵ Töörühma muudatus 43

¹⁴⁶ ECP2 soovitus nr 34, NL riigisisene paneelarutelu

-) EL peab suurendama oma otsustusprotsessi ja institutsioonide läbipaistvust. Näiteks nõukogu ja Euroopa Parlamendi istungeid, sealhulgas nende hääletusi, tuleks samamoodi edastada internetis. See võimaldaks huvitatud kodanikel jälgida ELi poliitika kujundamist ning võtta poliitiku ja poliitikakujundajaid vastutusele¹⁴⁷. Euroopa Parlamendi uurimisõigust tuleks tugevdada;
 -) ELi otsustusprotsessi tuleks edasi arendada, et riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud esindajad, sotsiaalpartnerid ja organiseeritud kodanikuühiskond oleksid rohkem kaasatud¹⁴⁸. Parlamentidevahelist koostööd ja dialoogi tuleks tugevdada. Samuti peaks Euroopa Parlament rohkem kaasama liikmesriikide parlamente seadusandlikusse menetlusse, näiteks kuulamistel osalemise kaudu¹⁴⁹. Lisaks aitab kohaliku ja piirkondliku tasandi ning Regioonide Komitee parem kaasamine võtta paremini arvesse ELi õiguse rakendamisel saadud kogemusi¹⁵⁰.
3. Kaaluda ELi institutsioonide nimede muutmist, et muuta kodanike jaoks selgemaks nende ülesanded ja roll ELi otsustusprotsessis¹⁵¹;
-) ELi otsustusprotsess peaks põhinema selgema ja arusaadavamal struktuuril, mis sarnaneb riiklikele süsteemidele,¹⁵² kajastades selgelt pädevuste jaotust Euroopa institutsioonide ja liikmesriikide vahel¹⁵³;
 -) Näiteks võiks ELi nõukogu nimetada ELi senatiks ja Euroopa Komisjoni võiks nimetada ELi täitevkomisjoniks¹⁵⁴.
4. Suurendada Euroopa Liidu suutlikkust olulistest valdkondades¹⁵⁵;
5. Tagada nõuetekohased kodanikuühiskonna ja sotsiaaldialoogi mehhanismid ja protsessid ELi otsustusprotsessi igas etapis alates mõju hindamisest kuni poliitika kujundamise ja rakendamiseni¹⁵⁶.
6. Reformida Euroopa Liidu toimimist, kaasates paremini sotsiaalpartnereid ja organiseeritud kodanikuühiskonda. Tugevdada olemasolevaid struktuure, et paremini kajastada ELi kodanike vajadusi ja ootusi otsustusprotsessis, arvestades nende tähtsust Euroopa demokraatlikus elus. Suurendada selles raamistikus Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee institutsioonilist rolli ning suurendada tema mõjuvõimu osalusdemokraatia tegevuste, näiteks kodanikuühiskonna

¹⁴⁷ Arutelu töörühmas ECP2 soovitus nr 34 alusel, NL riigisisene paneelarutelu, MPD (Kantari lõpparuanne: „*Toetatakse suuremat läbipaistvust ja kodanike suuremat kaasamist*“.

ELi otsustusprotsessi toetatakse samuti

¹⁴⁸ Töörühma arutelu (riikide parlamentide ja Regioonide Komitee ettekanne)

¹⁴⁹ Töörühma muudatus 45C

¹⁵⁰ Töörühma muudatus 46B

¹⁵¹ ECP2 soovitus nr 15

¹⁵² Töörühma arutelu, mis põhines ECP2 soovitus nr 15 väljendatud vajadusel „selgitada ELi institutsioonide funktsioone“, MDP (Kantari lõpparuanne: „Samuti on tehtud (...) ettepanekuid süvendada kahekojalist seadusandlust ELis“

¹⁵³ Töörühma muudatus 48B

¹⁵⁴ ECP2 soovitus nr 15

¹⁵⁵ Töörühma arutelud

¹⁵⁶ Töörühma muudatus 52A

organisatsioonidega peetava struktureeritud dialoogi ja kodanike paneelarutelude vahendaja ja tagajana. Elav kodanikuühiskond on Euroopa Liidu demokraatliku elu jaoks ülioluline¹⁵⁷;

7. Alustada vajaduse korral uuesti arutelu põhiseaduse üle, et meil oleks lihtsam oma väärtusi paremini kooskõlastada. Põhiseadus võiks aidata olla täpsem, samuti kaasata kodanikke ja leppida kokku otsustusprotsessi reeglites¹⁵⁸.

40. Ettepanek: SUBSIDIAARSUS

1. Aktiivne subsidiaarsus ja mitmetasandiline valitsemine on ELi toimimise ja demokraatliku vastutuse peamised põhimõtted ja põhijooned¹⁵⁹;
2. EL peaks läbi vaatama mehhanismi, mis võimaldab liikmesriikide parlamentidel hinnata, kas uued seadusandlikud ettepanekud Euroopa tasandil ei riiva nende õiguslikku pädevust, ning annaks neile võimaluse esitada seadusandlikke algatusi Euroopa tasandil. Selliseid mehhanisme tuleks laiendada ka kõigile ELi piirkondlikele parlamentidele, kellel on seadusandlik võim¹⁶⁰;
3. Reformida Euroopa Regioonide Komiteed, et nii piirkonnad kui ka linnad ja omavalitsused saaksid asjakohased dialoogikanalid, andes talle institutsioonilises struktuuris territoriaalse mõjuga küsimustes suurema rolli^{161 162};
4. Subsidiaarsuse määratluse süstemaatiline kasutamine, milles kõik ELi institutsioonid ühiselt kokku lepivad, võiks aidata täpsustada, kas otsuseid tuleb teha Euroopa, riiklikul või piirkondlikul tasandil¹⁶³;
5. Sotsiaalpartnerid ja organiseeritud kodanikuühiskond tuleks otsustusprotsessi paremini kaasata, arvestades nende tähtsust Euroopa demokraatlikus elus. Elav ühiskond on Euroopa Liidu demokraatliku elu jaoks ülioluline.¹⁶⁴

Kutsume Euroopa Liidu institutsioone üles selle töörühma järeldusi ellu viima ja neid tõhusalt rakendama. Seda on võimalik teha Lissaboni lepinguga juba ette nähtud võimaluste kaudu ja vajaduse korral Euroopa konvendi loomise taotlemise kaudu¹⁶⁵.

¹⁵⁷ EESS, kompromiss-sõnastus

¹⁵⁸ ECP soovitus nr 35, FR riigisisene paneelarutelu ja töörühma muudatused kombineeritud 51C,D

¹⁵⁹ Töörühma muudatus 53D

¹⁶⁰ Töörühma arutelu, riikide parlamendid

¹⁶¹ Töörühma arutelu Regioonide Komitees ja EMSKs; Kantari lõpparuanne, lk 85.

¹⁶² Töörühma muudatus 58B

¹⁶³ Töörühma muudatus 59B

¹⁶⁴ Töörühma arutelu, sotsiaalpartnerid ja mitmed teised liikmed

¹⁶⁵ Töörühma muudatus 63A, kompromiss-sõnastus

Ränne

41. Ettepanek: Seaduslik ränne¹⁶⁶

Eesmärk: Tugevdada ELi rolli seadusliku rände valdkonnas

Meetmed:

1. Algatada üleeuroopaline teabekampaania, et Euroopa kodanikud tunneksid paremini Euroopa tööturuasutuste süsteemi EURES, ELi sisserändeportaali ja ELi vahendit kolmandate riikide kodanike kutsekirjelduse koostamiseks ning et ka ELi ettevõtted neid tunneksid ja neid töötajate värbamisel sagedamini kasutaksid (soovitus 6).
2. Luua Euroopa amet rändajate juurdepääsuks ELi tööturule või laiendada Euroopa tööturuasutuste koostöövõrgustiku (EURES) volitusi, näiteks täiustada talendipartnerluse projekte (soovitus 7 ja tööühma arutelu), luues veebipõhise võimaluse hindamiskriteeriumide alusel sobitada oskuste pakkumist ja nõudlust juba lähteriigis (soovitus 9 ja tööühma arutelu). EL peaks julgustama liikmesriike lihtsustama seaduslike rändajate vastuvõtmise protsessi ja nende juurdepääsu ELi tööturule, parandades haldusasutuste koostalitlusvõimet (tööühma arutelu).
3. Parandada sinise kaardi direktiivi toimimist ja rakendamist, et meelitada ligi ELi majanduse vajadustele vastava kvalifikatsiooniga inimesi (soovitus 7 ja tööühma arutelu), võttes arvesse ajude äravoolu ohtu (nagu II ettepaneku meede 42).
4. Ühtlustada paremuse poole kogu liidu töötingimusi, et vähendada töötingimuste ebavõrdsust ja tagada ELis tõhus tööjõurände poliitika ja töötajate õigused. Tugevdada sellega seoses ametiühingute rolli riiklikul ja riikidevahelisel tasandil (soovitus 28 ja tööühma arutelu), tehes koostööd tööandjate organisatsioonidega (täiskogu arutelu).
5. Suurendada pingutusi liikmesriikide kodanike teavitamiseks ja harimiseks rändega seotud teemadel (soovitus 30, Leedu soovitus 9 ja tööühma arutelu).

42. Ettepanek: Ebaseaduslik ränne¹⁶⁷

Eesmärk: Tugevdada Euroopa Liidu rolli võitluses ebaseadusliku rände kõigi vormide vastu ja tugevdada liidu välispiiride kaitset, austades samal ajal inimõigusi

Meetmed:

1. Osaleda näiteks partnerluslepingute kaudu aktiivselt nende riikide majandus- ja sotsiaalarengus, mis ei kuulu Euroopa Liitu ja kust on suur rändajate väljavool, et võidelda rände algpõhjuste, sealhulgas kliimamuutuste vastu. Need meetmed peaksid olema läbipaistvad ja neil peaksid olema märgatavad ja mõõdetavad tulemused, millest tuleks ELi kodanikke selgelt teavitada (soovitus 27 ja Madalmaade soovitus 3 ning tööühma arutelu).

¹⁶⁶ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike 4. paneelarutelu soovitud 6, 7, 9, 28, 30; Leedu soovitus 9.

¹⁶⁷ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitudel: Euroopa kodanike 4. paneelarutelu soovitud 8, 27, Leedu soovitus 10, Madalmaade soovitus 3.

2. Tagada kõigi välispiiride kaitse, parandades Frontexi läbipaistvust ja vastutust ning tugevdades selle rolli (soovitus 8 ja töörühma arutelu) ning kohandades ELi õigusakte, et paremini lahendada praegusi ebaseadusliku rände probleeme, nagu inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine, inimkaubandus, seksuaalne ekspluateerimine, rändajaid ära kasutavate riikide hübriidrünnakud ja inimõiguste rikkumine (Leedu soovitus 10 ja töörühma arutelu).

43. Ettepanek: Ebaseaduslik ränne¹⁶⁸

Eesmärk: Kohaldada kõigis liikmesriikides ühetaoliselt ühiseid eeskirju rändajate esmase vastuvõtmise kohta

Meetmed:

1. Koostada ELi seadusandlikud meetmed, et tagada kõigi rändajate, eelkõige rasedate naiste, laste ja kõigi haavatavate rühmade ohutus ja tervis (soovitused 10 ja 38 ning töörühma arutelu).
2. Suurendada ELi rahalist, logistilist ja tegevustoetust, sealhulgas ka kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, et korraldada esmane vastuvõtt, millele järgneks pagulaste ja seaduslike rändajate võimalik integreerimine või ebaseaduslike rändajate repatrieerimine (soovitus 35 ja töörühma arutelu).

44. Ettepanek: Varjupaik, integratsioon¹⁶⁹

Eesmärk: Tugevdada ELi rolli ja reformida Euroopa varjupaigasüsteemi solidaarsuse ja vastutuse õiglase jagamise põhimõtete alusel

Meetmed:

1. Vastu võtta ELi ühised eeskirjad, mis käsitlevad liikmesriikidele esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise menetlusi, mida kohaldatakse ühetaoliselt kõigi varjupaigataotlejate suhtes. Need menetlused peavad austama inimväärikust ja rahvusvahelist õigust (soovitus 29, Itaalia soovitused 3.8 ja 4.4, lk 15, ja töörühma arutelu). Kuna varjupaigataotlejate vastuvõtmine hõlmab riiklikul tasandil eri osalejaid, peaks EL ergutama liikmesriike seda protsessi lihtsustama ja kiirendama, parandades eri haldusasutuste koostalitlusvõimet, ning looma riiklike haldusmenetluste ühtlustamiseks varjupaigataotlejatele ühtse kontaktpunkti (soovitus 37 ja töörühma arutelu).
2. Vaadata läbi Dublini süsteem, et tagada solidaarsus ja vastutuse õiglane jagamine, sealhulgas rändajate ümberjaotamine liikmesriikide vahel; samuti võiks kavandada täiendavaid toetusvorme (soovitused, 33, 36, 37, 40; Leedu soovitus 2; Itaalia soovitus 3.8 (lk 15) ja Madalmaade soovitus 2 ning arutelu töörühmas ja täiskogul).

¹⁶⁸ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitustel: Euroopa kodanike 4. paneelarutelu soovitused 10, 35, 38.

¹⁶⁹ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitustel: Euroopa kodanike 4. paneelarutelu soovitused 29, 31, 33, 36, 37, 38, 39, 40; Itaalia soovitused 3.8 ja 4.4 (lk 15) ja 5.6 (lk 11), Leedu soovitused 2 ja 3, Madalmaade soovitused 1 ja 2.

3. Tõhustada direktiivis 2013/33/EL sätestatud varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõudeid, võttes rangemad seadusandlikud meetmed, et parandada vastuvõtukohti ja majutust (Euroopa kodanike paneelarutelu soovitus 31 ja Itaalia soovitus 5.6 (lk 11) ning tööühma arutelu).
4. Erilist tähelepanu tuleks pöörata rasedatele naistele, lastele ja eelkõige saatjata alaealistele (soovitus 38 ja tööühma arutelu).
5. Tugevdada Euroopa Liidu Varjupaigaameti mandaati ning suurendada selle rahalisi ja inimressursse ning haldussuutlikkust, et koordineerida ja juhtida varjupaigataotlejate ümberpaigutamist ELi liikmesriikides sihiga saavutada õiglane jaotus (soovitused 36, 37, Leedu soovitus 3 ja tööühma arutelu).

[45. Ettepanek: Varjupaik, integratsioon¹⁷⁰](#)

Eesmärk: Parandada kõigis liikmesriikides integratsioonipoliitikat

Meetmed:

1. EL tagab koostöös kohalike ja piirkondlike ametiasutustega, et iga varjupaigataotleja ja pagulane võtab elamisloamenetluse ajal osa keele- ja integratsioonikursustest, kutseõppest ja tegevustest (soovitus 32, Prantsusmaa soovitus 13, tööühma arutelu ja täiskogu arutelu).
2. Sobiva kvalifikatsiooniga varjupaigataotlejatele tuleks võimaldada juurdepääs kogu ELi tööturule, võimaluse korral eesmärgiga tugevdada nende iseseisvat toimetulekut (soovitus 7 ja tööühma arutelu).

¹⁷⁰ Ettepanek põhineb peamiselt järgmistel kodanike soovitustel: Euroopa kodanike 4. paneelarutelu soovitused 7 ja 32, Prantsusmaa muudatus 13.

Haridus, kultuur, noored ja sport

46. Ettepanek: haridus

Eesmärk: EL ja selle liikmesriigid peaksid püüdma luua 2025. aastaks kaasava Euroopa haridusruumi, kus kõigil kodanikel on võrdne juurdepääs kvaliteetsele haridusele ja elukestvatele õppele, sealhulgas maapiirkondades ja äärealadel. Selleks peaksid Euroopa Liit ja selle liikmesriigid eelkõige tegema järgmist.

Meetmed:

1. Koordineerida kõigi erinevate haridusprogrammide taset Euroopa Liidus, tunnustades riiklikku, piirkondlikku ja kohalikku sisu, ning luua haridussüsteemide vahel tihedamad sidemed, muu hulgas diplomite samaväärsuse korraldamise abil¹⁷¹. Algkoolist alates tuleks kehtestada põhiainete sertifitseeritud miinimumstandard¹⁷². Hariduse, vähemalt kodanikuhariduse valdkonnas tuleks kasutusele võtta jagatud pädevus, kusjuures selle pädevuse kasutamine ELi poolt ei tohi takistada liikmesriike oma pädevust kasutamast. Kutsekvalifikatsioonid ja väljaõpe tuleks kinnitada ja neid kõigis ELi liikmesriikides vastastikku tunnustada¹⁷³. Euroopa Liit peaks edendama ka mitteformaalse ja informaalset õppe¹⁷⁴ ning seda pakkuvate noorteorganisatsioonide ning välismaal veedetud õppeperioodide tunnustamist.
2. Arendada Euroopas tulevikukindlat haridust ja elukestvat õpet kooskõlas õigusega tasuta koolitusele töökohal, keskendudes järgmistele teemadele:
 - kodanikuõpetus demokraatlike protsesside ning ELi väärtuste ja Euroopa ajaloo kohta¹⁷⁵. See tuleks välja töötada ühise moodulina, mida õpetatakse kõikides liikmesriikides. Euroopa integratsiooniprotsessi paremaks mõistmiseks tuleks parandada ka majanduslikku kirjaoskust¹⁷⁶;
 - digitaaloskused¹⁷⁷;
 - STEAM¹⁷⁸
 - ettevõtlus ja teadusuuringud
 - kriitilise mõtlemise parandamine. Tuleks suurendada meediapädevust, et tagada internetiturvalisus ja anda iga liikmesriigi kodanikele võimalus sõltumatult hinnata, kas teave on usaldusväärne või mitte, ning tuvastada valeuudiseid, kuid samal ajal kasutada interneti pakutavaid võimalusi. See peaks põhihariduses toimuma eraldi õppeainena, mida tuleks pakkuda ka muudes avalikes kohtades igas vanuses kodanikele ELi asutatud vastava organisatsiooni juhtimisel, lähtudes liikmesriikide parimatest tavadest. EL peaks tagama, et liikmesriigid kasutavad sihtotstarbelisi rahalisi vahendeid ettenähtud eesmärkidel¹⁷⁹;

¹⁷¹ Prantsusmaa kodanike paneelarutelu muudatus 6

¹⁷² ECP1 soovitus nr 37.

¹⁷³ ECP1 soovitus nr 3 Prantsusmaa kodanike paneelarutelu muudatus 6

¹⁷⁴ ECP1 soovitus nr 41.

¹⁷⁵ Seda käsitleb põhjalikumalt Euroopa demokraatia tööühm. Vt ECP2 soovitus nr 24, Belgia kodanike paneelarutelu soovitus nr 1.1, 1.2 ja 2.12 ning Itaalia kodanike paneelarutelu soovitus kaasamispoliitika kohta.

¹⁷⁶ Itaalia kodanike paneelarutelu soovitus kaasamispoliitika kohta.

¹⁷⁷ Seda käsitleb põhjalikumalt digiülemineku tööühm. ECP1 soovitus nr 8 ja 34

¹⁷⁸ Itaalia kodanike paneelarutelu soovitus teemal „Noorte ergutamine reaalseid õppima“.

¹⁷⁹ ECP1 soovitus nr 33 ja 48. Seda käsitleb ka digiülemineku tööühm. Vt ECP1 soovitus nr 47 interneti ohutu kasutamise kohta.

- integreerida pehmed oskused kõikidesse kursustesse koolide õppekavades. Pehmed oskused hõlmavad järgmist: üksteise ärakuulamine, dialoogi soodustamine, toimetulekuvõime, arusaamisvõime, teiste austamine ja tunnustamine, kriitiline mõtlemine, iseseisev õpe, uudishimu, tulemustele orienteeritus¹⁸⁰;
 - aidata kõigil paremini tundma õppida keskkonnasäästlikkust ja selle seost tervisega. Elurikkus peaks olema koolis kohustuslik õppeaine. Keskkonnaharidus peaks rahastamisprogrammi toel algama koolis kõiki keskkonnaküsimusi puudutavate konkreetsete teemadega ning hõlmama väljasõite, et tutvustada näiteid tegelikust elust¹⁸¹.
 - kiusamise ja rassismi vastane võitlus.
3. Toetada õpetajate koolitamist¹⁸², et õppida parimatest tavadest, ning kasutada kaasaegseid, uuenduslikke ja loomingulisi õpetamise meetodeid, mis kajastavad õpetamise meetodite arengut, sealhulgas praktilist tegevust, võttes arvesse ka COVID-19 pandeemiast ja muudest kriisidest saadud õppetunde, ning edendada liikuvusvõimalusi¹⁸³.
 4. Kõigi laste ja perede haridusvajaduste rahuldamiseks seada prioriteediks juurdepääs riistvarale ja internetiühendust tagavale tõhusale lairibaühendusele¹⁸⁴.
 5. Luua teabeplatvorm kogu ELi hõlmavaks teadmiste ja kogemuste vahetamiseks, koondada teavet piiriüleste haridus- ja koolituskursuste kohta ELis, tutvustada parimate tavade näiteid ja pakkuda kodanikele võimalust esitada uusi ideid piiriüleseks teabevahetuseks. Platvormi kaudu tuleks pakkuda õppematerjale kliimamuutuste, kestlikkuse, keskkonnaküsimuste ja digiülemineku kohta ning anda teavet põhiteemasid käsitlevate olemasolevate erifoorumite kohta¹⁸⁵. Platvormi võiks teha kättesaadavaks koos rahastamisprogrammiga, et toetada pakutava teabe kasutamist ja rakendamist.

47. Ettepanek: Euroopa noori puudutavad küsimused

Eesmärk: EL ja liikmesriigid peavad keskenduma noorte konkreetsetele vajadustele kõigis neid puudutavates poliitikavaldkondades, kaasa arvatud Euroopa Liidu regionaalpoliitika, et pakkuda neile parimaid võimalikke tingimusi õppimiseks ja töötamiseks ning iseseisva elu alustamiseks, kaasates nad ühtlasi demokraatiasse ja otsuste tegemise protsessi, sealhulgas Euroopa tasandil. Noorteorganisatsioonidel on täita oluline roll. Selle eesmärgi saavutamiseks teeme järgmised ettepanekud.

Meetmed:

1. Pakkuda noortele olemasolevate programmide ja nende toetamise kaudu rohkem võimalusi osalemiseks ja esindatuseks demokraatlikes ja otsustusprotsessides kõikidel tasanditel, muu hulgas korraldades koolides kodanike paneelarutelusi ka lastega (nt 10–16aastased). Euroopa esindajad võiksid kohtuda koolides koolilastega, et tuua kodanikud Euroopale lähemale ja suurendada arusaamist Euroopast juba varasest east¹⁸⁶. Tagamaks, et kogu ELi tasandi poliitika kujundamine

¹⁸⁰ ECP1 soovitus nr 5.

¹⁸¹ ECP1 soovitus nr 15 ja 18.

¹⁸² Itaalia kodanike paneelarutelu soovitus teemal „Euroopa maailmas“.

¹⁸³ ECP1 soovitus nr 18 ja 41 ning Itaalia kodanike paneelarutelu soovitus koolitajate koolitusse investeerimise kohta.

¹⁸⁴ ECP1 soovitus nr 17, mis suunatakse tervikuna digiülemineku tööruhmale.

¹⁸⁵ ECP1 soovitus nr 15. Saksamaa kodanike paneelarutelu soovitus teemal „Teabeplatvorm kogu ELi hõlmavaks teadmiste ja kogemuste vahetamiseks“.

¹⁸⁶ Belgia kodanike paneelarutelu soovitus 6.1. Prantsusmaa kodanike paneelarutelu muudatus 7.

toimuks noorte pilgu kaudu, tuleks välja töötada ELi noortetest, nii et kõigi uute õigusaktide ja poliitika puhul viidaks läbi noortele suunatud mõjuhindang, sealhulgas konsulteerimine noortega.

2. Tuleks arutada ja kaaluda hääletamist Euroopa Parlamendi valimistel alates 16. eluaastast paralleelselt kodanikuõpetuse ja ELi-teemaliste teadmiste arendamisega. Liikmesriikide erakonnad peaksid tagama, et nende Euroopa Parlamendi valimiste kandidaatide nimekirjas on esindatud ka nooremad kandidaadid¹⁸⁷.
3. Et noori tööeluks paremini ette valmistada, pakkuda keskkooliõpilastele (alates 12. eluaastast) väärtuslikke praktikavõimalusi tulundus- ja mittetulundusühendustes tihedas koostöös koolide, kohalike omavalitsuste ning asjaomaste organisatsioonide ja ettevõtetega¹⁸⁸. Neid külastusi tuleks vaadelda osana laiemast kutseenõustamisprotsessist formaalhariduses, et noored saaksid esmase kokkupuute töökeskkonnaga ja oskaksid oma karjääri kavandada ja/või kaaluksid hakata ettevõtjaks.
4. Taasterahastu „NextGenerationEU“ raames tuleks ELi rahalisi vahendeid eraldada ka tugevdatud Euroopa noortegarantii rakendamiseks, et muu hulgas tagada suurem pühendumus, tõhusam teavitustegevus ning kõigi liikmesriikide ja kaasatud asutuste asjakohaste tasandite pakutavate võimaluste, rahastamise ja meetmete kvaliteedi parandamine. Võttes arvesse noorteorganisatsioonide teadmisi noorte vajaduste kohta, peaksid riikide valitsused pidama nende organisatsioonidega tihedat dialoogi, et tagada garantii kõige tõhusam kasutamine.
5. Tagada, et noorte praktika- ja töökohad vastaksid kvaliteedistandarditele, sealhulgas tasustamise osas, kaotada noorte miinimumpalga ja muud noortele eriomased diskrimineerivad tööõiguse sätted ning sätestada õigusakti abil tasustamata praktika keeld avatud tööturul ja väljaspool formaalset õpet¹⁸⁹.
6. Tagada noortele mõistlik elatustase, sealhulgas juurdepääs sotsiaalkaitsele ja eluasemele. Noortel peaks olema teiste vanuserühmadega võrdne juurdepääs sotsiaalkaitsele. Samuti tuleks hõlbustada noorte juurdepääsu taskukohasele eluasemele, sealhulgas ELi rahastamise kaudu¹⁹⁰.
7. On vaja konkreetset poliitikat, et vältida ajude äravoolu mõnedest ELi piirkondadest ja riikidest, kuna noortel ei ole piisavalt võimalusi, ning muuta Euroopa ELi rahastamise kaudu atraktiivsemaks ja vältida Euroopa talentide ja tööjõu äravoolu kolmandatesse riikidesse, mis kahjustaks territoriaalset ühtekuuluvust, eelkõige seoses piirkondadega, kus noorte talentide kaotus on eriti suur¹⁹¹.
8. Tõsise kriisi (nt tervishoiukriisi või sõja) puhuks tuleks koostada põhjalikult läbimõeldud kavad koos üksikasjalike stsenaariumidega, mida saaks paindlikult rakendada, et kriisi mõju meie noorte õpingutele, kutseõppele, tööturule sisenemisele ja vaimsele heaolule oleks võimalikult väike¹⁹².

48. Ettepanek: kultuur ja vahetusprogrammid

¹⁸⁷ Belgia kodanike paneelarutelu, soovitus 7.2.

¹⁸⁸ ECP1 soovitus nr 4.

¹⁸⁹ Ettepanek täiendada ECP1 soovitusi nr 1 ja 30, mida käsitleb tugevama majanduse, sotsiaalse õigluse ja töökohtade tööühm.

¹⁹⁰ Ettepanek täiendada ECP1 soovitust nr 25, mida käsitleb tugevama majanduse, sotsiaalse õigluse ja töökohtade tööühm.

¹⁹¹ EPC4 soovitus nr 28. Madalmaade kodanike paneelarutelu („Meie nägemus kultuurist, noortest ja spordist“) soovitus nr 1. Prantsusmaa kodanike paneelarutelu muudatus 6.

¹⁹² ECP1 soovitus nr 6.

Eesmärk: vahetuskultuuri propageerimiseks ning Euroopa identiteedi ja Euroopa mitmekesisuse edendamiseks eri valdkondades tuleks liikmesriikidel Euroopa Liidu toetusel teha järgmist¹⁹³.

Meetmed:

1. Edendada liikmesriikidevahelisi vahetusi eri valdkondades, nii füüsiliselt kui ka digitaalselt, sealhulgas haridusvahetust, mestimist, reisimist ja kutsealast liikuvust (sealhulgas õpetajate ja kohalike valitud poliitikute puhul). Sellised vahetused tuleks teha kõigis liikmesriikides kättesaadavaks kõigile, olenemata vanusest, haridustasemest, taustast ja rahalistest võimalustest¹⁹⁴. Seda üldeesmärki silmas pidades peaks EL muu hulgas tugevdama olemasolevaid ELi tasandi vahetus- ja liikuvusprogramme, nagu Euroopa solidaarsuskorpus, Erasmus+ ja DiscoverEU, ning tagama ulatuslikuma ja mitmekesisema osalemise nendes programmides ja kaaluma ka uute elementide lisamist, nagu kodanikuteenistuse lisaeesmärk, mida edendatakse vabatahtliku tegevuse kaudu (Euroopa solidaarsuskorpuse puhul) ja „kultuuripassid“ (algatuse „DiscoverEU“ puhul). Regioonide Komitee egiidi all on kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel selles küsimuses keskne roll.
2. Edendada mitmekeelsust kui silda teiste kultuuridega juba varasest east alates. Vähemuskeeled ja piirkondlikud keeled vajavad lisakaitset, võttes arvesse Euroopa Nõukogu vähemuskeelte konventsiooni ja rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni. EL peaks kaaluma keelelist mitmekesisust edendava institutsiooni loomist Euroopa tasandil. Alates algkoolist peaks olema kohustuslik, et lapsed omandaksid lisaks emakeelele ka teise aktiivse ELi keele oskuse võimalikult kõrgel tasemel. Selleks et hõlbustada Euroopa kodanike võimet suhelda laiemalt kaaseurooplaste rühmadega ja näitamaks Euroopa ühtekuuluvust, peaksid liikmesriigid soodustama lähinaabruses asuvate ELi liikmesriikide keele õppimist piirialadel ja sellisele inglise keele tasemele jõudmist, mida saab kinnitada tunnistusega.¹⁹⁵
3. Luua võimalusi Euroopa kultuuriväärtuste jagamiseks, inimeste kokkuviimiseks ja nende seas Euroopa identiteedi edendamiseks, näiteks erinevates kohtades toimuvate kõiki sihtrühmi hõlmavate ürituste ja kogunemiste kaudu. Mõned konkreetset näited on ülemaailmsete kunstipäevade korraldamine¹⁹⁶, Euroopa Expo, mis hõlmab haridusüritusi, või Euroopa päeva (9. mai) muutmine kõigile ELi kodanikele Euroopa riigipühaks¹⁹⁷.
4. Kaitsta Euroopa kultuuripärandit¹⁹⁸ ja kultuuri, muu hulgas väärtustades kohaliku ja piirkondliku kultuuri ja toodangu iseärasusi¹⁹⁹ ning luues selle kaitsmiseks ja väärtustamiseks uusi algatusi ja liikuvust kultuuripärandi vahetuse edendamiseks, ning edendada kooskõlas kestliku arengu

¹⁹³ Madalmaade kodanike paneelarutelu („Meie nägemus kultuurist, noortest ja spordist“) soovitus nr 2.

¹⁹⁴ ECP1 soovitus nr 36. Prantsusmaa kodanike paneelarutelu muudatus 6. Belgia kodanike paneelarutelu, soovitus nr 2.10 ja 2.11. Saksamaa kodanike paneelarutelu teemal „Rohkemate vahetusvõimaluste loomine Euroopa üliõpilastele“. Madalmaade kodanike paneelarutelu („Meie nägemus kultuurist, noortest ja spordist“) soovitus nr 1 ja 3. Itaalia kodanike paneelarutelu soovitus teemal „Tegutsemine ida ja lääne vahelise kokkupuutepunktina, edendades kultuurivahetust ja ühiseid kultuurialgatusi“.

¹⁹⁵ ECP1 soovitus nr 32 ja 38. Madalmaade kodanike paneelarutelu („Meie nägemus kultuurist, noortest ja spordist“) soovitus nr 3.

¹⁹⁶ Itaalia kodanike paneelarutelu soovitus teemal „Euroopa maailmas“.

¹⁹⁷ Prantsusmaa kodanike paneelarutelu muudatus 7. Belgia kodanike paneelarutelu soovitus nr 2.5, 6.1 ja 8.7. Itaalia kodanike paneelarutelu soovitus teemal „Euroopa väärtuste, kultuuriliste tunnuste ja piirkondlike iseärasuste edendamine“.

¹⁹⁸ Madalmaade kodanike paneelarutelu („Meie nägemus kultuurist, noortest ja spordist“) soovitus nr 2.

¹⁹⁹ Itaalia kodanike paneelarutelu soovitus teemal „20. sajandi tootmismudelid loobumine“.

eesmärkidega olemasolevaid meetmeid, nagu programm „Loov Euroopa“, algatus „Uus Euroopa Bauhaus“, sõsarlinnade programmid ja Euroopa kultuuripealinnade projekt.

5. Teha samme selleks, et eelkõige tulevaste kriiside korral tagada ELi tasandil kultuuritöötajate piisav kaitse, võttes Euroopa tasandil vastu õigusakti.

49. Ettepanek: sport

Eesmärk: Sport on meie ühiskonna jaoks äärmiselt tähtis – et kaitsta meie väärtusi, elada ja vananeda tervena, edendada vahetusprogramme ning väärtustada Euroopa pärandi mitmekesisust. Seetõttu peaksid liikmesriigid Euroopa Liidu toetusel püüdma teha järgmist.

Meetmed:

1. Panna rõhku väärtustele, eelkõige soolisele võrdõiguslikkusele, õiglusele ja kaasatusele, mida saab konkreetselt väljendada sportlikes tegevustes kogu haridustee jooksul.
2. Suurendada teadlikkust spordi ja kehalise aktiivsuse kasulikkusest tervisele²⁰⁰.
3. Lisada sportlikud tegevused ELi tasandi vahetus- ja liikuvusprogrammidesse²⁰¹.
4. Pöörata rohkem tähelepanu mitte ainult professionaalsele ja kommertsspordile, vaid ka kohalikule ja traditsioonilisele spordile, mis on Euroopa kultuurilise mitmekesisuse ja kultuuripärandi edendamise aspekt, ning spordi eestvedajate toetamisele harrastusspordis.
5. Ergutada ühtlasi ka Euroopa identiteedi esiletoomist, korraldades rohkem liidusiseseid spordiüritusi, luues ELi spordivõistkondi või tuues Euroopa spordiüritustel välja ELi lipud ja sümbolid.
6. Investeerida rohkem teavituspüüdlustesse, nagu Euroopa spordinädal, et kogu ELi kodanikud saaksid sellistest suuremahulistest võimalustest ühiselt kasu.

²⁰⁰ ECP1 soovitus nr 29.

²⁰¹ ECP1 soovitus nr 36.